БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 299 (10053) | 1962 оной декабриин 21, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ИОСИП БРОЗ ТИТО Н. С. ХРУЩЕВ ХОЁР КИЕВТЭ ЕРЭЭ

КИЕВ, декабриин 19. (ТАСС). Мүнөөдэр ФНРЮ-гэй президент Иосип Броз Тито СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев хоёр Москваһаа тусхай поездоор Киевтэ ерэбэ.

Югославиин Арадай Федеративна Республикын, Советскэ Союзай болон Украинын ССР-эй гүрэнэй тугуудаар гоёогдоһон вокзал дээрэ хүндэтэ айлшадые Украинын Коммунистическэ партиин болон Правительствын хүтэлбэрилэгшэд, Республикын, Киевэй областной болон городой организацинуудай, эмхи зургаануудай харюусалгата хүтэлбэрилэгшэд, ажалшад угтаһан байна.

Перрон дээрэ хүндэтэ һахюул жагсаагдаба.

Украинын ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. С. Коротченко ФНРЮ-гэй Президент Иосип Броз Тито хоёр амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Хүндэтэ айлшад, тэдэнэрые үдэшэжэ ябаһан хүнүүд автомашинануудаар город тээшэ ябаба. Киевэй олон мянган хүнүүд бүхы замдань айлшадаа амаршалаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси

Дүнгүүд болон түсэбүүд

Нүхэр К. М. ГЕРАСИМОВАЙ элидхэлһээ

и, правительствын эм-
эй айхабтар ехэ хүдэл-
, ажалшадай эдэбхиин
ишэгүйгөөр ургаһанай
манай бүхы орон дотор-
дляар Россин Федераци
экономико болон соёл
ра амжалтатайгаар
э. Партиин түүхэтэ
ъездын хойто тээхи тү-
жэл болохо мүнөө
промышленностиин бо-
дөө ажахын үйлэдбэри
ехээр, шэнээр хүгжөө,
льна хүдэлмэринүүдэй
ехэ түсэб бэелүүлэгдээ,
ажахын бүхы һалбари-
отор шанарай тала һай-

ойнгоо продукциин
ай хоёр хубиие үгэдэг
икын промышленность
доһон даалгабарияа ни-
үүлэн, жэлэйнгээ түсэб
кэ байна. Долоон жэлэй
жэл соо Россин Феде-
отор промышленностиин
продукци даалгабарияа
иард түхэригөөр үлүү-
э үе соо долоон жэлэй
ө гадуур 14 миллион
нефть абтаа, металл
40 гаран мянган ста-
00 мянган тонно шахуу
льна үтэгжүүлгэ,
илиин 4 миллион по-
, 8300 мянган тонно бу-
гагдаа. Нилээд ехэ пу-
бүдүүд, хубсаһанай
д нэмэлтэ болгон бү-
эн байна. Федерациин
ленность дотор мүнөө
һан бүхы гол фонднуу-
гаран процентнь долоон
нгэрһэн дүрбэн жэл соо
агдаа.

бликын колхозууд бо-
хозуудай ажалшад энэ
үдөө ажахын продукт-
үйлэдбэриие болон бэ-
е ехэ болгоо. 2216 мил-
үд ороохо таряан гү-
тушаагдаа. Иимэ ехэ
республика соо хэзээ-
дэгдээгүй юм. Энэ ха-
3 ондо бүхы дээрэ Со-
Союз соо бэлдэгдэһэндэ
317 миллион пүүдээр
на.

орон соохидол адляар
Федераци дотор мүнөө
арад зоной ажабайдал-
жаруулха талаар шэнэ
эгдээ. Ажалшадай бо-
зонь ургаа, салин хүл-
ехэ болоо. Арад зон
ойхидо орходоо эд ба-
миллион түхэригэй-
ү ехээр худалдан абаа.
ото гэр байранууд ба-
һургуулинууд, больни-
болон үхибүүдэй эмхи
уд олошороо.

ань К. М. Герасимов
до РСФСР-эй арадай
хүгжөөхэ түсэбэй гол
тухай хэлэнэ. Рес-
ин арадай ажахын бү-
баринуудые саашадань
р хүгжөөхэ, хүндэ
енностиие, илангаяа
гол һалбаринууд мүн
хими, электронико,
кэ, нефтиин болон га-
мышленностиие, маши-
лгые булюугаар хүг-
тэрэшэлэн арадай хэ-
эд бараа, культурно-
алай зүйлнүүдые
лэдбэрилхэ гэжэ түсэ-
ктээр хараалагдана.
аряалан һайнаар эр-
, хүдөө ажахын урга-
ргасые дээшэлүүлһэ-
ажалай ашаг шэмые
оһоной, ажалые саа-
һожоруулһанай, кол-
болон совхозуудай ма-
ю-техническэ бааза
лһэнэй үндэһэ һуури
дөө ажахын про-
ые ехээр абаха та-
жээ ябуулгануудые
э гэжэ хараалагдана.
кэ дэбжэлтые хурдад-
питальна һомололго-
ашагтайгаар хэрэглэ-
зоной ажабайдалые
ь һайжаруулха та-
эн ехэ хэмжээ ябуул-
бэелүүлхэ гэжэ тү-
нэ.
-эй ЦК-гай ноябриин

Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон республика дотор мүнөө бии байһан 67 совнархозой орондо томодхогдоһон 24 совнархоз байгуулха, барилгые бэеэ даанхай һалбари болгохо гэжэ хараалагданхай. Областьнууд дотор хоёр-хоёр— промышленностиин болон хүдөө ажахын облисполкомуудые байгуулха хараатайгаар совет зургаануудые шэнэдхэн байгуулагдаха хэрэг бэелүүлэгдэжэ байна. Колхозууд, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдые сомодхон хубилгаха гэжэ хараалагдана.

Удаань элидхэлшэ арадай ажахын ерэхэ жэлэй түсэбэй тус тус хубинууд тухай хэлэнэ. Промышленностиин ниитэ продукци гаргалгын хэмжээе 7 процентээр ехэ болгохо, тиихэдэ Ураалай районуудта—8,7 процентээр, Сибириин районуудта—9,3 процентээр ехэ болгохоор хараалагдана гэжэ элидхэлшэ мэдээсэнэ. 1963 ондо Россин Федерациин бүхы промышленна продукциин гурбанай хоёр хуби шахуунь зүүн зүгэй районуудта үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

Тон шухала синтетическэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ хэмжээе үргэдхэхэ талаар иимэ даалгабаринууд тодорхойлогдоо гэбэл: пластическа зүйлнүүдые болон синтетическэ дабирхайнуудые — энэ жэлэй хэмжээтэй сасуулхада 20 процентээр, полиэтилен—3,3 дахин, искусственна синтетическэ утаһа—13 процентээр ехэ болгохо. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилгэ 20 процентээр ехэ болохо байна.

Ерэхэ жэлдэ Россин Федераци дотор электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ 273 миллиард киловатт час хүрэтэр ехэ боложо, энэ жэлэйхитэй сасуулхада тэрэниие промышленностьдо 10 процент, хүдөө ажахыда 20 процент ехээр үгэхэ арга олдохо байна. Тэрэшэлэн нефтиин болон газай промышленностиие, нүүрһэ, торф абалгые саашадань түргэнөөр хүгжөөхэ тушаа даалгабаринууд тодорхойлогдонхой. Хара металлургиин талаар шэрэм, булад хайлуулгые, прокат үйлэдбэрилгые ехэ болгохо гэжэ хараалагдана. Нижне-Тагильска металлургическа комбинат дээрэ кислородно-конверторнэ цех ашаглалгада орохо.

Ерэхэ жэлдэ алюмини, зэд, никель, цинк, туулга болон бусад үнгэтэ металлнуудые хайлуулга ехэ болохо байна. Ой модоной, саарһанай болон модо үйлэдбэрилгын промышленностиие хүгжөөхэ талаар нилээд даалгабаринууд тогтоогдоно.

1963 ондо машина бүтээлгын ниитэ продукциие 11 процент шахуу ехэ болгохо гэжэ хараалагдана. Радиоэлектронно промышленностиин продукциин хэмжээн 17 процентээр ехэ болохо.

Хүдөө ажахын машина бүтээхэ талаар ехэ зорилгонууд тодорхойлогдожо, тэрэнэй продукциин ниитэ хэмжээн 19 процентээр ехэ болохо.

Арадай хэрэглэлэй эд бараа ехээр үйлэдбэрилхэ тушаа даалгабаринууд арадай ажахын түсэбэй шухала хубинь мүн болоно. Иимэ эд бараануудые гаргалга 6 процент шахуугаар ехэ болохо.

Эдеэ хоолой промышленность саашадаа хүгжэхэ, культурно-ажаһуудалай болон ажахын хэрэгсэлэй зүйлнүүд, тэрэ тоодо хубсаһа угааха машинанууд 21 процент, холодильнигууд 7 процент ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

Эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые хүгжөөхэ, эрдэм ухаанай болон техникын туйлалтануудые арадай ажахыда нэбтэрүүлхэ талаар урда жэлнүүдэйхидэ орходоо үлэмжэ ехэ хэмжээ ябуулганууд 1963 оной түсэб соо хараалагдана.

Хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абалга Россин Федераци дотор ехэ болгохо гэжэ 1963 оной түсэбөөр хараалагдаа гэжэ элидхэлшэ заана. 1963 ондо гүрэндөө 2 миллиард 500 миллион—2 миллиард 600 миллион пүүд таряа худалдаха гэжэ республикын урда табигдаһан зорилгые дүүргэхын тулада, түрүүшын ээлжээндэ ороохото таряа абалгые саашадань нилээд ехэ болгохо шухала.

Мүнөө жэлдэ Федерациин колхозууд болон совхозууд дотор ногоонуудые болон ургаса багатай бусад ургамалнуудые тариһан, сэбэр паар болгоһон 25 миллион шахуу гектар таряалан ашаг багатайгаар хэрэглэгдэһэн хэбээрээ байба. Ерэхэ жэлдэ энэ газарай нилээд хубидань ехэ ургаса абтадаг ороохото, техническэ ургамалнуудые тариха бүхы арга боломжонууд бии. Колхозууд болон совхозуудта минеральна үтэгжүүлгэ үгэлгын хэмжээе 21 процентээр, тиихэдэ гербицидүүдые үгэлгын хэмжээе—2,1 дахин ехэ болгохо гэжэ хараалагдана.

Мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхын, худалдан абахын тулада тэжээл элбэгээр бэлдэхэ тушаа хэмжээнүүд түсэбөөр хараалагдана.

Гүрэнэй 2518 миллион түхэригэй гэхэ гү, али мүнөө жэлэйхидэ орходоо 21 процентээр ехэ капитальна һомололгонууд хүдөө ажахыда оруулагдаха гэжэ хараалагдана. Мүнөө жэлэйхидэ орходоо тракторнуудые— 18 процент, таряанай комбайнуудые—13 процент, плугуудые—35 процент, экскаваторнуудые—42 процент ехээр колхозууд болон совхозуудта үгэхэ гэжэ хараалагдана. Үнеэ һаалгын 35 мянган түхеэрэлгэнүүдые колхозууд болон совхозууд абаха байна.

Бүхы дээрээ Россин Федерациин арадай ажахыда ерэхэ жэлдэ 15300 миллион түхэригэй капитальна һомололго хэгдэхээр хараалагдана. Энэнь мүнөө жэлэйхиһээ 11 процентээр ехэ байна. Тиин капитальна һомололгонуудай 43 үлүүтэй процентнь РСФСР-эй зүүн зүгэй районуудай арадай ажахые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаха байна.

Промышленностиие болон арадай ажахын бусад һалбаринуудые шэнэ техническэ үндэһэ һуури дээрэ шэнээр зэбсэгжүүлхэ гээшэ ажалай бүтээсые саашадань түргэнөөр дээшэлүүлхэ арга бии болгоно гэжэ К. М. Герасимов заана.

Промышленность доторхи ажалай бүтээсые 5,6 процентээр, барилга дээрэ—7,1 процентээр ехэ болгохо гэжэ ерэхэ жэлэй түсэб соо хараалагдана.

РСФСР дотор национальна олзо доход 1963 ондо 7 процентээр ехэ болохо. Ажалшадай бодото салин хүлһэн ехэ болохо, ниитын хэрэглэмжын фонднууд үргэдхэгдэхэ байна. Республикын арадай ажахы доторхи хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ниитэ тоо 35,6 миллион хүн хүрэтэр олошорхо. Тиихэдэ салин хүлһэниинь энэ жэлэйхитэй сасуулхада 4,3 процентээр нэмэхэ байна. Мяхан, һүн, мебель, ажаһуудалай болон бусад эд бараан ехээр худалдагдаха.

1963 ондо гүрэнэй зөөреэр ниитэ дээрээ 41 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаха. Хамжажа гэр барилгын хэмжээн хоёр үлүүтэй дахин ехэ болохо.

Бүгэдэ ниитын үялгата ёһоной найман жэлэй һуралсал бэелүүлхэ, арбан жэлэй һургуулинуудые үйлэдбэриин һуралсалтай арба нэгэн жэлэй һургуулинууд болгон шэнэдхэн байгуулха хэрэгые дүүргэхэ гэжэ 1963 оной түсэб соо хараалагдана. Тусхай дунда, дээдэ һургуулинуудта 958 мянган хүбүүд, басагадые абаха гэжэ хараалагдана. Соёл культурын болон элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанууд саашадаа олошорхо.

Россин Федерациин ажалшад долоон жэлэй табадахи жэлэй арадай ажахын түсэбые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула бүхы юумые хэхэ байха, Коммунис партиин, нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро коммунизм байгуулха агуухэ хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлаха байха гэжэ этигэһэнээ нүхэр Герасимов элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

Арад зоной аша туһада

И. И. ФАДЕЕВЭЙ элидхэлһээ

РСФСР-эй 1963 оной гүрэнэй бюджет тухай, РСФСР-эй 1961 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухайда РСФСР-эй финансын министр депутат И. Фадеев элидхэл хэбэ.

Россин Федераци арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаа. Эдэ амжалтанууднай республикын гүрэнэй бюджедэй хэлбэришэгүйгөөр ургахада таатай зохид арга нүхэсэл хангана. Гүйсэдхэл тухайдань РСФСР-эй Верховно Соведэй баталамжада табигдаһан, РСФСР-эй 1961 оной бюджет доторхи олзо оршо 27.603 миллион түхэриг гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа 251 миллион түхэригөөр нэмээ. Гаргашань 27.498 миллион түхэриг гэхэ гү, али түсэбһөө 187 миллион түхэригөөр дээшээ болоо. 1962 ондошье РСФСР-эй гүрэнэй бюджет сүм дүүргэгдэжэ байна.

Республикын 1963 оной гүрэнэй бюджедэй оршо ба гаршань 28195 миллион түхэриг байхаар хараалагдана. 1962 оной тодхогдоһон түсэбтэй жэшээлбэл, бюджедэй хэмжээн 4,6 процентээр нэмэнэ. Бүхы олзо оршын 90 шахуу процентнь гүрэнэй предприятинуудһаа, ажахын организацинуудһаа орохо болоно.

Промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин саг үргэлжэ урган хүгжэжэ байһанай ашаар, олзо доходой гол зүйл болодог социалис нөөсэ саг үргэлжэ нэмэнэ.

Продукциин бүри ехээр бүтээгдэн гаргагдаһан, үйлэдбэриин ба эрьесын гаргашынь хороһон дээрэһээ республикын арадай ажахын ашаг олзо 12,4 процентээр нэмэжэ, 19.214 миллион түхэриг болохо. Совнархозой харьяата предприятинуудай ашаг олзо эгээн түргэнөөр гэхэ гү, али 14,8 процентээр нэмэхэ.

Гэхэ зуура, бүри ехээр нөөсэ хэхэ, бюджедтэ оруулха айхабтар ехэ арга боломжонууд манай предприятинуудта бии байна. Тусхайлан хэлэбэл, совнархозой мэдэлэй промышленностиин талаар гологдоһо гаргаһанһаа, мүн ондоошье үрэгүй гаргашануудые хэһэнһээ шалтагаалһан гээлтэ хоролтонууд 9 һарын турша соо 408 миллион түхэригэй болоо гэжэ нүхэр Фадеев онсолон тэмдэглэбэ. Муу шанартай продукци гаргаһан предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэдэ продукци худалдахын тула абаһан худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд шанга харюусалгада хабаадуулагдадаг байхаар гурим тогтоохо шухала гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

1963 оной гүрэнэй бюджедэй гаргашань 28.195 миллион түхэригөөр тодорхойлогдоо. Энэнэй 95 процент шахуунь арадай ажахые хүгжөөхэ, хүн зоной эдлэл хэрэглэлэй, соёл болбосоролой талаар эрилтые бүри һайнаар хангаха ябадалда зорюулан гаргашалагдахаар хараалагдана. 1962 онтой жэшэбэл, арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдадаг гаргашанууд 5,1 процентээр нэмэхэ байна.

Энэ мүнгэ зөөриин ехэнхи хубинь гол түлэб хүндэ индустри хүгжөөхэ, арад зоной хэрэглэдэг зүйлнүүдые бүри хурдан түргэнөөр үйлэдбэрилхэ ябадалда зорюулагдана. Химиин, энергетикын, машина бүтээлгын, ой модоной, саарһанай, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Промышленна предприятинууд болон барилгын эмхинүүдые мүнгөөр хангалгада дүн хамта 16.911 миллион түхэриг табигдаха.

Арадайнгаа ажахые саашадань улам ехээр хүгжөөхын тула 1963 ондо 5.134 миллион түхэриг, тэрэнэй 2950 миллион түхэригынь совхозуудые мүнгөөр хангаха хэрэгтэ гаргашалагдахаар хараалагдана.

Энэ жэлдэ республикын колхозуудай мүнгэн олзо миллиард тухай түхэригөөр нэмэхэ юм. Энэнь ниитын жасануудые улам үргэдхэхэ, колхознигуудай абаха салин түлөөһэ нэмээхэ ябадалда нэмэлтэ мүнгэ гаргашалха арга олгохо байна. 1963 ондо колхозуудай олзо оршо бүри ехээр нэмэхэ байха. Гэхэтэй хамта гүрэнэй зүгһөө колхозуудта бүри ехэ туһаламжа үзүүлэгдэхэ. Капитальна хүдэлмэридэ зорюулжа 600 миллион түхэриг гэхэ гү, али 1962 онойхиһоо 11 процентээр ехэ мүнгэн гүрэнэй зүгһөө уриһаар үгтэхэ.

Ажалшадта пенси түлэхэ, тэдхэмжэ болон туһаламжа үгэхын тула 4225 миллион түхэриг һомологдоно. Энэмнай 1962 оной һомололгоһоо 7,2 процентээр дээшээ болохо. Олон үхибүүдтэй, эрэгүй эхэнүүдтэ гүрэнэй туһаламжа үзүүлхын тула 218 миллион түхэриг табигдахаар хараалагдана.

Дээрэ дурдагдаһан бүхы тоонуудһаа харахада, совет хүнүүдэй ниитын, соёл болбосоролой эрилтэ хэрэглэмжые бүри һайнаар хангахын тулада парти, правительствын зүгһөө саг үргэлжэ халуун анхаралай хандуулагдажа байдагынь эли болоно. Эдэ зорилгонуудта һомологдодог мүнгэнэй улам ехэ боложо байһан ушар үйлэдбэриин ургалтатай, ажалай бүтээсын, нөөсэ баялигай улам нэмэжэ, манай социалис экономикын саашадаа хүгжэн дэбжэжэ байһан ябадалтай, таһаршагүй холбоотой.

Гэр байрын барилга жэл бүри ехэ дэлисэтэй болоно. 9 һарын туршада РСФСР дотор баригдаһан гэр байрануудай талмай үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 14 процентээр дээшээ болоо. 1963 ондо гүрэнэй мүнгэ зөөреэр 41 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра бариха, энэ хэрэгтэ 2.858 миллион түхэриг һомолхоор хараалагдана.

Тэрээнһээ гадна, нилээд олон гэр байранууд предприятинуудай жасын мүнгөөр, түсэбһөө гадуур ашаг олзын ороошоор, тэрэшэлэн гэр байра бариха кооперацида, хүдөөгэй зондо зээлеэр үгтэдэг мүнгөөр баригдаха байна. Гэр байрануудые заһабарилха, харгы бариха, эрдэм ухаа, ниитын соёл болбосорол хүгжөөхэ хэмжээ ябуулганудта ехэ мүнгэн табигдаха байха.

Арадай гэгээрэлдэ, хүүгэдэй ясли, саад болон арадай элүүрые сахиха хэрэгтэ зорюулагдажа, нилээд ехэ мүнгэн һомологдохоор хараалагдана. Больницануудтахи оронуудай тоо 46 мянгаар, санаторинуудтахи һууринуудай тоо 3.570-аар нэмэхэ.

Гүрэнэй захиргаанай зургаануудые, сүүдэй зургаануудые хангахын тула табигдадаг мүнгэнэй хэмжээн 1962 онойхиһоо 6,9 миллион түхэригөөр хорохо.

Удаалуулан автономно республикануудай, Россин хизаарнууд болон областьнуудай, Москва болон Ленинград хотонуудай бюджет тухай элидхэлшэ мэдээсээ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ **А. С. Борисенко** нэмэлтэ элидхэл хэбэ. Тиихэдээ Россин Федерациин 1963 оной гүрэнэй бюджедые Бюджетнэ комиссиин заһабаринуудтайгаар баталха дурадхал оруулаа.

Элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэ эхилбэ.

Эрхүүгэй облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ, депутат **А. В. Гриценко** түрүүлэн үгэ хэлээ. Область доторхи индустриин хүгжэлтые тобшоор харуулха зуураа, нигэжэ мэдүүлбэ: хилын саанахи олохон мэргэжэлтэд Ангарай электростанцинуудые харахадаа, Совет ороной энергетигүүдтэ атаархадаг агша. Сибирьтэ ажаһуудаг совет хүнүүд Ангарай болон Байгалай гоё һайханда дурлахаһаа гадна, тэрэниие коммунизмын туһада ашагладаг гэжэ гадаадынхид үнэншэһэн байха. Хүдөө ажахы тушаа хэлэбэл, эндэмнай зарим тэды амжалганууд туйлагдаа. Үнгэрһэн жэлнүүдэйхидэл адляар энэ жэлдэшье түрэндэ таряа худалдаха түсэбөө областимнай үлүүлэн дүүргээ.

—1963 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэб зохёогоод, мүнөө арга боломжомнай элирүүлэгдэн, ашаглагдажа байна. Механизаторнуудай һургуулида 5 мянга шахуу трактористнууд болон комбайнернууд һурана,— гэжэ нүхэр Гриценко мэдээсэбэ.

Волгоградай «Красный Октябрь» заводой коммунис ажалай бригадын булад хайлуулагша, депутат **Н. А. Еремин** иигэжэ хэлээ: Волгоградай областиин ажалшад, бүхы совет хүнүүдтэл адляар, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэриие ехэ баяртайгаар угтаад, тэдэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхабди гэжэ партиингаа Центральна Комитедые найдуулаа.

Долоон жэлэй түсэбэй дүрбэн жэлэйнь турша соо областиин промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй хоёр дахин шахуу, ажалай бүтээсын 1,5 шахуу нэмэһэниинь бидэниие баясуулна. Волгоградай таряашад мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилөө. Эдэнэр ороохо таряанай һайн ургаса абажа, 200 миллион үлүүтэй пүүд гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа хоёр дахин шахуу ехэ таряа гүрэндөө худалдаа гэжэ нүхэр Еремин хэлэбэ.

Тиихэтээ хамта городой барилгатай холбоотой хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудые табяа.

Депутат **А. М. Пегов** (Москва) ороной экономикые саашадань хүгжөөхэ, арадай ажахые партийна талаарнь хүтэлбэрилгын хэрэг шэнэдхэн хубилгаха асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй гаргаһан шиидхэбэринүүдэй онсо шухала удха шанартай байһые тэмдэглээд, 1963 ондо ниислэл хотын ажахы болон соёл культурын ямараар хүгжэхэ тухай тогтожо, дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Областиин промышленна предприятинууд 11 һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, нилээд ехэ хэмжээтэй прокат, нүүрһэ болон бусад продукци нэмэжэ үгөө. Тиигэбэшье даабаринуудаа дүүргээгүй предприятинууд үшөөл бии, мүн хэдэ хэдэн предприятинууд продукциин шанар һайжаруулха ябадал хангажа шадаагүй байна. Шэнэ жэлдэ областиин промышленна предприятинууд продукци бүтээн гаргалгаяа нилээд нэмээхээр шиидэнхэй гэжэ Челябинска совнархозой түрүүлэгшэ, депутат **А. Ф. Борисов** мэдээсэбэ.

Удаалуулан депутат **Т. П. Ковалевская** (Ленинград) үгэ хэлээ.

— Һанаха байха юумые — үхибүүдые бидэ багшанарта парти найдажа даалганхай. Һуралсалай гуримые шэнэдхэхэ асуудалаар дүрбэн жэлэй урда тээ баталагдаһан Хуули амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Һурагшадые үйлэдбэритэй холбоотойгоор болбосоруулха үнэн зүб арга олдоо —предприятинуудта тусхай цехүүд, туршалгын участогууд бии болгогдоо.

Тиигэбэшье һуралсалай хэрэгтэ үшөөл олон дутуу дундануд бии байһаар. Үйлэдбэриин һуралсалые улам һайжаруулха зорилгоор 1963 онһоо эхилжэ предприятинуудые материальна фонд ба мүнгэ зөөреэр түсэблэн хангахынь РСФСР-эй Госпланиие, Бүхэроссин Арадай Ажахын Соведые уялгалха хэрэгтэй байна.

Депутат **А. П. Веретенников** (Башкирай АССР) үгэ хэлэхэдээ, Башкирай хүдөө ажахын хүгжэхэ саашанхи арга боломжонуудта ехэ анхарал хандуулаа. Ерэхэ жэлдэ ороохо таряа, бусад продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалагдана. Энээнтэй дашарамдан, хүдөө ажахын машинануудаар, тэрэнэй запчастяар дүүрэн хангаха эрилтэ табиба. Депутадай һанамжын ёһоор, РСФСР-эй Госплан, Бэлэдхэлэй министерство ба Сельхозтехникэ энэ хэрэгтэ дутамагаар анхарал табина.

РСФСР-эй худалдаа наймаанай министр, депутат **Д. В. Павлов** магазинууд болон столовонуудые олошоруулха, хүн зониие хангалгын хэрэг улам һайжаруулха тухай хэлэбэ. Республика доторнай худалдагдадаг эд товарай хэмжээн жэл бүри 3—4 миллиард түхэригөөр нэмэнэ. Хото городуудта хэрэглэгдэдэг эд бараан мүнөө хүдөө нютагуудта ехээр хүргэгдэдэг болоо.

Магазинууд, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые олошоруулха хэрэг нютагай организацинуудай хэр анхарһанһаа гол түлэб дулдыдаха гэжэ министр тэмдэглээ.

Тэрэшэлэн КПСС-эй Тамбовско обкомой Мичуринска үйлэдбэриин управленидэхи парторг, депутат **В. И. Мешков**, депутат **Н. Л. Коновалов** (Мурманска область) гэгшэд үгэ хэлээ.

РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб, республикын 1963 оной бюджет хадаа Россин Федерациин бүхы арадуудай экономико болон соёл болбосоролые улам хүгжөөхын тулада парти, правительствын зүгһөө ехэ анхарал табигдадагай эли тодо гэршэ болоно гэжэ үгэ хэлэһэн депутадууд нэгэн һаналтайгаар тэмдэглэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси үргэлжэлһөөр.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум өөрынгөө Указаар нүхэр **Енютин** Георгий **Васильевичые** РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой болон РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшээр томилбо.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

ШЭН ЗОРИГТО АЖАЛ—МАНАЙ ХАРЮУ

☆ ☆ ☆

Үбэлэй хүйтэндэшье мал таргална

Мал шахан таргалуулгын дүй дүршэлһөө

Эбэртэ бодо мал олоор шахажа, байгша оной, мүн ерэхэ жэлэй 1-дэхи, 2-дохи кварталай түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ тухай республикын Министрнүүдэй Совет октябрь һарада гаргаһан тогтоол соогоо дэлгэрэнгыгээр заагаа һэн. Тэрэ тогтоолой ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай манай корреспондент Ториин совхозой ахалагша зоотехник Иван Игнатьевич Бальчуновой хөөрөө бэшэжэ абаа. Тэрэнь доро толилогдобо.

Октябрь һарын 6-һаа 16 болотор гэхэ гү, али арбан үдэрэй туршада манай совхоздо 1002 буруу, хашарагуудые шахаха гүүртэнүүд бүрилдэхэгдөө һэн. Хамта 8 тиимэ гүүртэ эмхидхэгдэһэн юм. Гадна 984 бурууилгагдажа, һайн тэжээлдэ табигдаад, томо болгогдожо эхилээ. Шахагдажа, мүн томо болгогдожо байһан малнуудай гол түлөб 1961 ондо, энэ жэлэй эхиндэ түрэһэн эрэ хашараг, буруунууд юм. Залуу малаа илгахадаа бултыень шэгнээд, тус бүхэнэйнь хэмжүүрые элирүүлээд, совхозойнгоо эгээл бэрхэ малшадта тушаажа үгэһэн байнабди. Жэшээлхэдэ, үнинэй малшад, баян дүй дүршэлтэй болоһон Николай Тугаринов, Жаргал Чердонов, Гомбо-Сурун Доноев, Дари-Базар Мункуев, А. С. Морозов болон бусадта энэ хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг даалгагдаһан юм. Тэдэнэй гүүртын хүн бүхэндэ дунда зэргээр 15—50 эбэртэ мал тушаагдажа үгтөө һэн. Эдэ нүхэд малайнгаа байрые һайса заһабарилжа дулаалаанхай, мүн үбһэ, зелёнко, һолоомо горитойгоор бэлдэжэ абанхай үбэлжэлгэеэ угтаа.

Тэдэнэр залуу малаа түлжүүлжэ, шахажа эхилхэтээ хамта гүүртэ бүхэндэ рационой ёһоор лэ тэжээлээ гаргашалжа ороо. Жэшээлхэдэ, 4-дэхи отделениин мал шахажа байһан Николай Ефимович Тугариновай гүүртэдэ 3 хүн хүдэлжэ, хамта 129 хашараг тушаажа абаһан юм. Тэдэ хашарагуудынь шахалганда табигдахадаа, булта 281 центнер гэхэ гү, али тус бүридөө 220 килограмм шэгнүүртэй байгаа һэн. Эдэниие 60 хоногой туршада шахажа, тус бүриинь сүүдхэдэ 800 граммаар нэмээхэ түсэб зохёогдоод, иимэ рационоор эдеэлүүлжэ захалһан байна.

	Толгой бүридэ сүүдхэдэ үгтэхэнь	Тэжээлэй единицэдэ оруулхада	Бүхы малда сүүдхэдэ үгтэхэнь	Шахагдаха үедэнь 1 үхэртэ гаргашалагдаха тэжээл
Үбһэн (кг.)	2.5	1,0	322	193
Зелёнко (кг.)	3,0	1,2	387	232
Обёосой һолоомо (кг.)	3,0	0.8	387	232
Силос (кг.)	10	1.6	1290	774
Шэмэтэ тэжээл (кг.)	2,5	2.5	322	193
Тэжээлэй даһа (кг.)	0,03	—	3,8	2,3

Иимэ тэжээлээр хангаад байбал, гүүртын 129 мал сүүдхэдэ дунда зэргээр тус тустаа 800 граммаар гэхэ гү, али хамта 103,2 килограммаар нэмэжэ байха болоно. Тиигэжэ бүхыдөө 60 хоногой туршада (103,2х60) 61 центнер 92 килограммаар нэмэхэ байна. Энээнэй ашаар совхоз энэ гүүртэһээ хамта (281 61,9) 342,9 центнер мяха абажа, гүрэндөө худалдаха аргатай болоо һэн. Иимэ рацион табижа, хоёр һарын туршада шахаһан малһаа ямар ашаг олзо абаха байгаабибди. Энэ рационой ёһоор гаргашалһан бүхы тэжээлээ гүрэнэй сэнгээр мүнгэн дээрэ тоолоод үзэхэдэ, 1934 түхэриг 29 мүнгэтэ болоо һэн. Тэрэшэлэн малай байра заһабарилха болоод, тэжээлыень зөөхэ хүдэлмэридэ 56 түхэриг, малшадай түлөөһыень үгэхэдэ 569 түхэриг 20 мүнгэн гаргашалагдаха һэн. Малшадай ажалайнь түлөөһэн малайнгаа шэгнүүрые нэмээһыень хаража үгтэхэ байгаа. Тиигээд бүхыдөө 2558 түхэриг 19 мүнгэн гаргашалагдаха хараатай һэн. Харин 60 хоногой туршада малайнгаа 61,9 центнерээр нэмэһыень тоолоходо, (61,9х70) 4233 түхэригтэ болоно. Иимэ хараатай байхадаа, (4233—2558,49) хамта 1683 түхэриг 51 мүнгэн сэбэр олзо абтаха байгаа бшуу.

Иимэрхүү хараатай тэжээлэй рацион болон түсэб бүхы гүүртэнүүдтэ табигдажа, бүхы малшадта һайса ойлгуулжа үгтэһэн байгаа.

Гадна малшадай дунда социалис мүрысөөн урилгоор эмхидхэгдэжэ, урмашуулгын талаар һайн гурим тогтоогдоо һэн. Малай шэгнүүрые нэгэ центнерээр нэмээгээ һаань, 8 түхэриг, харин түсэбһөө гадуур нэмээһэн шэгнүүрэйнь сэнгэй 15 процентнь малшадта түлэгдэнэ. Мүн харууһалһан малаа эрхим тарган сэгнэлтэтэйгээр гүрэндэ тушаагаа хадаа, толгой бүриин 2 түхэриг нэмэлтэ түлбэри болгон малшадта үгтэхэ юм. Ажалайнгаа талаар иигэжэ урмашуулагдаһан малшаднай түрүүшын үдэрһөө оролдосотойгоор хүдэлжэ, гүрэндэ мяха худалдаха совхозойнгоо түсэбые заабол дүүргэхын түлөө тэмсэжэ эхилһэн байна.

Үгтэһэн рационойнь ёһоор малаа саг болзортонь эдеэлүүлжэ, зүбөөр харууһалһанай ашаар үбэлэй хүйтэн үдэрнүүдтэшье һаань, шэгнүүрыень горитойгоор нэмээнэ. Жэшээлхэдэ, Н. Тугариновай гүүртын мал октябрь—ноябрь һаранuудта сүүдхэ бүри тус тустаа 850 граммаар нэмээ. Тэрэшэлэн 1-дэхи отделениин Антон Сергеевич Морозовой шахажа байһан 155 хашараг тус бүридөө сүүдхэдөө 966 граммаар нэмээ юм. Совхоз соо томо болгогдожо, шахагдажа байһан бүхы малнууд сүүдхэ бүри тус тустаа дунда зэргээр октябрь һарада 840 граммаар, ноябрь соо—820 граммаар нэмэһэн байна.

Совхознай энэ жэл 9965 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэбтэй юм. Октябрь—ноябрь һаранuудта шахаһан 600 гаран хашарагуудаа, мүн бусадшье олон мал гүрэндэ тушаажа, мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргээбди.

ГҮҮРТЭ ДЭЭРЭ

Дунда-Нарин гэжэ һууринда гүбхиниэһэн Николай Тугариновай гүүртэдэ хүрэхэдэ, малайнь дал хорёонууд һайса заһабарилагданхай. Далай хоёр хажуугаар хэдэн сомоонууд, үшөө нэгэ хашаан соо туламa һолоомон харагдана. Уһалууриһаа бусажа ябаһан малнууд хуу баран лэ булшантайнууд тангаралдана, бэе бэедээ хүлзэнэ. Юрэдөөл борьбоёо «тушуулшаһан» мал эндэ байхагүй. Хойноһоонь нарихан бургааһа тулажа, һүхэеэ һугабшалжа, Николай Ефимович саһан соогуур холо холо гэшхэлэн, дүхэжэ ерэн сасуу, «Мэндэ сайнууд» гэжэрхёод:

— Юрэдөө хэды боложо байнаб даа, часаа гэртээ мартажархиһан аад, сагаа алдажа байна гээшэ гүб?—гэбэ.

— Дүрбэн час боложо байна.

—Зай болоо, саг соогоол ябажа байна хаб,—гэхэдэнь, хэбэрынь нэгэ тээшэ ошохоёо яараһан хүн хаш гэжэ һанаанда ороодхибо.

Зүгөөр Николай Ефимович яаранашьегүй хэбэртэй. Малаа хоёр хашаа соо хубаарилан оруулна. Хашарагуудшье хашаануд соо тараалгатай байһан үбһэ эдижэ ороно. Тэрэ үедэ гэрэймнай эзэн байрадаашье ороногүй. Нүгөөдэ хоёр хашаануд соо байһан эдеэлүүрнүүдтэ бутаргагдаһан ороoһо тарянай зүйл тараажа эхилбэ. Одоол тиихэдэ Николай Ефимович нэгэ бага сүлөө орожо, ябууд хөөрөөгөө дэлгэбэ.

Үглөөнэй 6 час 30 минутаһаа 10 час 30 минута болотор хашарагуудтаа үбһэ болон шэмэтэ тэжээл эдюулнэ. Тиигээд үдэшын 4 час болотор бэлшээридэ, сэбэр агаарта ябуулдаг. Малаа бэлшээриһээ бусаахадаа уһалаад, 4 час 30 минутаһаа 7 час хахад болотор үбһэ, һолоомо болон шэмэтэ тэжээлээр хооллуулдаг юм. Удаань дал, хотондонь оруулжа, үглөөгүүр болотор амаруулна.

—Иимэ тогтоогдоһон сагаар үбэлэй үедэ мал харууһалжа, эдеэлүүлжэ байхада ехэ таатай юм. Түрүүшээр энэ сагые алдангүй мал харууһалхада, тэдэнэр энээндэ ехээр дадашадаг байна. Тиигэжэ ямаршье зоболгүйгөөр эдеэлхэ, бэлшэхэ, уһалуурида ошохо сагаа өөһэдөө мэдээд ябажа байдаг. Тиихэдээ бэеньшье амар ябадаг, тэжээлээ һайнаар шэнгээдэг,—гэжэ нүхэр Тугаринов хөөрэнэ.

—Малыетнай хэзээнь шэгнэдэг юм,—гэжэ асуухада, Николай Ефимович:

—һарадаа гурба дахин отделениимнай зоотехник гү, али бригадирнай ерэжэ шэгнэдэг. Минии гүүртын малые һарын 3-най, 13-най, 23-най үдэрнүүдтэ шэгнэдэг юм. Гүүртэ бүхэндэ шэгнүүр тодхогдонхой. Малай шэгнүүр тээ тэндэ байна,—гээд заана.

Тиигээд отделениин зоотехнигэй мал шэгнэхэ бүреэ табиһан актыень харуулба. Мүн тэрэ зоотехнигэй 10 хоног бүхэндэ рационой ёһоор гаргашалха тэжээлыень хубаажа үгөөд, шалгажа байдаг дансашье бии. Тэрэ дансадань октябриин 20-һоо ноябриин 10 болотор үгтэһэн тэжээлһээнь 3,5 центнер үбһэн, 200 гаран килограмм концентрат алмагдаһан байба. Нүхэр Тугаринов игаабаритай дулаан үдэрнүүдтэ тэжээлээ бага багаар алмажа, хүйтэн жабартай үдэрнүүдтэ рациондонь нэмэжэ үгэдэг юм. Энэньшье малай таргалсада ехэ туһатай. Шадабаритайгаар малаа харууһалжа байһанай ашаар нүхэр Тугариновай гүүртынхид октябрь—ноябрь һаранuудта 129 хашарагуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ тус тустань 850 граммаар нэмээгээ.

Залуу мал шахажа, томо болгожо байһан бусадшье гүүртэнүүдтэ эрхим амжалтанууд туйлагдажа, энэ жэлэй эхиндэ эмхидхэгдэһэн Торинн совхоз гүрэнэйнгөө урда тон харюусалгатай, ехэхэн шалгалта нэрэтэй хүндэтэйгөөр барижа гараба.

М. ГОНЧИНОВ.

Мухар-Шэбэрэй «Забайкалец» колхозой Хүгөөтэдэхи һүнэй фермын һаалишад болон малшадта коммунис ажалай фермын хүндэтэ нэрэ зэргэ һаяхан олгобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **колхозой парткомой секретарь А. Ц. Цыренов тэрэ фермын һаалишан Ирина Гордеевада коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн үнэмшэлгэ барюулжа байна.**

А. Мантаевай фото.

Базарсада Дашиевич хүнгэн даа!

Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» колхозой үнинэй, дүршэл ехэтэй малшадай нэгэн Базарсада Сандановһаа:

—Базарсада Дашиевич, хэдытэй болобот,—гээд асуухада, тэрэ бага миинэд гэжэ:

— Табин зургаанайнгаа дабаа дабажа ябагдана,—гэхэ.

Харин энэ нүхэрые табин таба,—зургаадахяа хүрэжэ ябаһан хүн гэжэ яашье һанахаар бэшэ, юрэдөөл шираг хүбүүдтэл, моридоо сэб мордожо, эмээлэйнгээ хажуу таладань ташаалдажа һуугаад, хатар, жороо табилуулхал.

Нёдондо шэнэ түл—100 буруунуудые эхэһээнь таһалжа, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 550—600 граммаар нэмээгээд, нэгэшье мал үбэлэй сагта гарзада оруулаагүй үбэлжүүлһэн байна. Үнгэрэгшэ зунай сагта Базарсада Дашиевич өөрынгөө оролдосын ашаар тугалнуудаа тон һайнаар таргалуулжа, шэгнүүрыень сүүдхэдээ дунда зэргээр 700—750 граммаар дээшэлүүлээ. Эдэ тугалнуудһаа эрэнүүдынь 18 толгой мал шахалгын гүүртэдэ тус тустань 200—220 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа. Харин һайн һүтэй үнеэдэй түл—15 эмэ буруунуудые үүлтэртэ үнеэд болгохоёо һаалиин фермэдэ 200 килограмм шэгнүүртэй болгожо үгөө.

Мүнөө Базарсада «унаһан малгайгаа абангүй» гэхээр ажаллана.

С. Шагдуров,
колхозой гэшүүн.

ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИИЕ[...] ХҮТЭЛБЭРИ БОЛГО[...]

Республикымнай промышленна предприятинууд партиин XXII съездын шиидхэбэриие хэрэг дээрэнь бэелүүлэн, бүри ехэ промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргана, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлнэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулна. Промышленна үйлэдбэрилгын 1962 оной хэмжээе 1957 онойхитой сасуулбал, иимэ: электроэнерги 200 миллион киловатт, цемент—200 мянган тонно, сонхын шэл—2,7 миллион дүрбэлжэн метр үлүү ехээр үйлэдбэрилэн гаргагдаа. Хэрбээ 1957 ондо совнархозой предприятинуудта шифер үйлэдбэрилэгдэдэггүй, үргэн хэрэглэлэй эд бараан бүтээгдэдэггүй байгаа һаа, энэ жэлдэ 149 миллион шиферэй условно плиткэнүүд үйлэдбэрилэгдэхэ, 10,5 миллион түхэригэй үргэн хэрэглэлэй эд бараан бүтээн гаргагдаха юм.

Мүн олон ондоо шэнэ продукци үйлэдбэрилэгдэдэг болоо.

Завод, фабрика, рудник, шахта, леспромхозууд болон барилга дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай, шэнэ түхеэрэлгэ тодхоһоной, уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын ажал эмхидхэһэнэй, шэнэ түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдана. Долоон жэлэй үнгэрһэн 1959—1961 онуудай, мүн энэ жэлэй 9 һарын туршада промышленность болон барилга дээрэ шэнэ техникээр 1000 гаран хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдээ, иигэжэ жэл соо 5700 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэн алмагдаа, 684 хүдэлмэришэн сүлөөлэгдэжэ, ондоо ажалда хэрэглэгдэдэг болоо. Энэ жэлдэ 1,5 миллион түхэригэй арьбалалта хэгдэхээр хараалагдана. Буряадай совнархозой предприятинуудта 69 оньһожоруулагдаһан поточно лини тодхогдоо, комплексноор оньһожоруулагдаһан 30 участок, цех ашаглалгада тушаагдаа. Жэшээлхэдэ, Онохойн модоной баазын, Хандагатайн леспромхозой доодо складай ажал дууһан оньһожоруулагдаһан байна.

Долоон жэлэй, мүн байгша оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ зоригжоһон эдэбхитэй уралан нарижуулагшадай оруулһан 4600 дурадхал ганса энэ жэлэй туршада үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд, 2,3 миллион түхэригэй арьбалалта хэхэ арга олгогдобо.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, Тимлюгэй цемент-шиферэй, «Электромашина» заводуудай, Хяагтын трикотажна, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикануудай, Байгалай модоной баазын, барилга-хабсаралгын 154-дэхи трестын, Галуута нуурай шахтоуправлениин болон бусад предприятинуудай коллективууд түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэреэ оньһожоруулха, автомат аргаар хүдэлгэдэг түхеэрэлгэ тодхохо асуудалда ехэ анхарал хандуулна.

Эдэбхитэй зарим уралан нарижуулагшад ехэ үнэтэ дурадхалнуудые оруулна. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын модоной баазын хүдэлмэришэд В. Юрьев, В. Горков, П. Старцев, В. Воробьев, А. Алексеев «МАЗ-200» автомашиные шпала отололгын цехһээ гарадаг хаядаһа зөөхэ ажалда хэрэглэхэ арга олгоһон байна. Энээнэй ашаар урдань хаядаһа зөөлгэ дээрэ ажалладаг хүдэлмэришэн, нэгэ трактор, хоёр морин сүлөөлэгдэжэ, 5274 түхэригэй арьбалалта хэгдээ.

«Электромашина», Тимлюгэй цемент-шиферэй, шэлэй оньһожоруулагдаһан заводуудай хүдэлмэришэд техническэ пропаганда дэлгэрүүлхэ, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ талаар ехэ ажал бүтээнэ. «Электромашина» заводойхид ганса 1962 оной 3-дахи квартал соо 186 техническэ шэнэ арга нэбтэрүүлжэ, 84 мянган түхэригэй алмалта хэһэн юм. Цемент-шиферэй заводойхид үнгэрһэн 11 һара соо горитой амжалта туйлаа, тэдэнэй үйлэдбэрилэн гаргадаг цемент, шиферэй өөрынь үнэ сэн хямдарна, шанарынь һайжаруулагдана. Шиферэй цехэй халаанай начальнигууд С. Синявский, И. Ананин, горно цехэй мастернууд Б. Самосудов, И. Бичиханов, эрьелдэдэг пеэшэнэй машинистнууд Радионов, Чирков, цементнэ пеэшэнэй машинист Гусев болон бусад уралан нарижуулагшад үйлэдбэреэ оньһожоруулха гэжэ ехэ анхарал оролдолго гаргана. Мүн заводой залуушуул уралан нарижуулгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ солодо хүртэлсэһэн 23 халаан ба бригаданууд түрүүлжэ, эршэтэ ажалай жэшээ харуулжа ябана. Тэдээн сооһоо мастернууд А. Нелюбин, Б. Самосудов, Д. Телешов гэгшэдэй коммунис ажалай халаанууд шалгарна.

Партиин ЦК-гай һая боложо үнгэрһэн Пленум дээрэ арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ тухай шухала асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ Пленум дээрэ хэһэн элидхэл доторoo нүхэр Н. С. Хрущев промышленностьда техническэ дэбжэлтэ туйлаха асуудалда онсо анхарал хандуулһан байна. Пленумэй баталан абаһан шиидхэбэриин ёһоор энэ хэрэгтэ бии байһан дутагдалнуудые элирүүлэн усадхаха, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые ашагтай һайнаар хэрэглэжэ, ехэ продукци үйлэдбэрилэн гаргаха эрилтэ хэгдэнэ.

Техническэ талаар [...] түрүү юумэ нэбтэрүүлхэ [...] дал барилгын организаци[...] та, барилгын материалн[...] промышленностиин пред[...] тинуудта удаанаар шии[...] нэ гэжэ тэмдэглэхээр. [...] гын 1-дэхи трестые эрхи[...] нүхэр Восканьянц, главн[...] женер нүхэр Шувалов, [...] Үдын хирпиисын, мүн [...] бетон зүйлнүүдые бүтээн[...] ха заводуудай хүтэлбэр[...] шэд научно-техническэ [...] сэлэй литературые [...] лон шэнжэлхэ, хэрэгтэй [...] ень өөрынгөө предпри[...] нэбтэрүүлэн хэрэглэхэ та[...] мүртэй ажал эмхидхэнэгү[...]

Түмэр-бетон зүйлнүүдэ[...] водуудай хабсаргамал [...] лиие хатааха камеран[...] шалгалта хэхэ тусхай [...] рэлгэнүүд тодхогдоогүй [...] һаар. Мүн барилгын [...] хямда сэнтэй материал [...] перлит гэрнүүдэй томо па[...] нүүдые бүтээлгэдэ үшөө [...] лэгдэнэгүй. Гэр байран[...] барилгада шэнэ, поточно [...] удаанаар нэбтэрүүлэгдэн[...] гэрнүүдэй досоо талые [...] шэмэглэхэ, шэрдэхэ а[...] шэнэ юумэ хэрэглэгдэ[...] Бүтээһэн ажалайнгаа з[...] түл өөһэ абадаг ажахы[...] соондо ороһон комплексно[...] гаданууд барилга дээрэ [...] үсөөн байһаар. Барилг[...] дэхи трестын 71 бригада[...] хан ажахын тоосоондо [...] лагдаа. Эндэ бии байһан [...] ханизмуудай оройдоо 40 [...] центнь ашаглагдана. Энэ [...] лэй эхинһээ 236,6 мянган [...] ригэй салин үлүү ехээр [...] шалагдаа, 701 мянган тү[...] гэй гарза хэгдээ.

Партиин ЦК-гай ноя[...] Пленумэй шиидхэбэриие [...] гэхэ зорилгоор техни[...] пропаганда һайжару[...] түрүү дүй дүршэл нэбтэ[...] хын тула иимэ хэмжээ [...] ганууд бэелүүлэгдэхэ [...] Научно-техническэ шэнэ [...] түрүү дүй дүршэлэй үйл[...] ридэ хэр зэргээр нэбтэр[...] дэжэ байһанай хойноһоо [...] налта шалгалта хэгдэхэ[...] зорилгоор заводууд хоор[...] һургуулинууд эмхидхэ[...] түрүү дүй дүршэл со[...] дэлгэрүүлхэ байна. Техн[...] дэбжэлтэ түргэнөөр ту[...] ажалай бүтээсые дээш[...] хэ, барилгын шанар һа[...] руулха, өөрынь үнэ сэ[...] даруулха ажал үрэ ехэт[...] ябуулхын тула инженер[...] ническэ хүдэлмэрилэг[...] болон үйлэдбэриин түрү[...] лэй хоорондохи холбоо [...] саа улам һайжаруулха [...] ла. Барилга-хабсаралгын [...] һайн шанартайгаар бүт[...] тула барилгые тусхай па[...] уялгануудай ёһоор ту[...] ха дүй дүршэл үргэнөөр [...] рүүлэгдэхэ юм.

П. ХАНТА[...]

Түрүү фермэһээ репортаж

ГЭЭГДЭГШЭД БАЙХАГҮЙ

...Улаан-Үдэһөө хори гаран модоной газарта, Хяагта ошоһон дардам харгыһаа ехэшье холо бэшэ Иволгын туршалгын-жэшээтэ ажахын һаалиин нэгэ фермэ байдаг. Эндэхид ажалаа эмхитэйгээр ябуулжа, коммунис нэрэ солын түлөө тэмсэн, үдэрһөө үдэртэ амжалта туйлажа байнхай.

Зургаадахи отделениин комплексно бригадын бригадир Дымбрыл Базарович Бадмаевтай уулзажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсабабди.

—Манай отделениин гурбадахи фермэ һү һаалиараа ажахы доторoo түрүү ябана. Мүрысөөндэ эрхимлэн, совхозойнгоо дамжуулгын Улаан тугые алдангүй энэ жэлые үдэшэжэ байнабди,—гэжэ Дымбрыл Базарович хөөрэнэ.

Фермын ехэ байрын нэгэ таһалгада улаан булан түхеэрэгдэнхэй. һаалишад сүлөөтэй сагтаа сугларжа, ажал тухайгаа хөөрэлдэдэг юм. Фермэдэ сахигдаха ажалай гурим, мүрысөөнэй дүн бэшэгдэжэ, ханадань хадагданхай. Хэнэй хэды килограмм һү һааһан, заабаряа ямараар дүүргэһэниинь элеэр харагдана. Үнгэрһэн 11 һарын туршада һайнаар ажаллажа, жэлэйнгээ уялга дүүргэһэниинье хүнүүд бии.

Түрүү һаалишадай нэгэн Цырен-Пагмит Ванчикова энэ фермэдэ ажаллаһаар хоёр жэл болонхой. Эхынгээ наһажаал боложо, амаралтада гарахада һаадаг үнеэдыень даажа абаад, ажаллажа эхилһэн энэ һаалишамнай түрүүшынгээ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2540 гаран килограмм һү һаагаа. Байгша оной 11 һара соо үнеэн бүриһөө 2435 килограмм һү һаажа, жэлэйнгээ уялгые үлүүлэн дүүргэбэ.

—Декабрь һара дүүрэтэр үшөө хэды шэнээн һү һаахаар байнабта,—гэжэ асуухада:

— Мүнөө дааһан үнеэдһээ хоног бүри 70—80 килограмм һү һаажа байнаб. Жэлэй эсэс болотор үнеэн бүриһөө үшөө 200 килограмм һү һаахал байхаб,—гэжэ Цырен-Пагмит Очировна харюусаба.

Даажа байдаг үнеэдээ һайнаар харууһалхын хойноһоо ехээр оролдоно. Үнеэдынь зохёогдоһон рационой хэмжээр үдэртөө хэдэ дахин эдеэлүүлэгдэнэ. Үдэртөө үнеэн бүриин 20 килограмм хүрэтэр кукурузын силос, 5 килограмм үбһэн, ногоон һолоомо үгтэдэг. Тиихэдэ һаалиин үнеэд талха тарянай зүйлөөр дутаагданагүй. Һаагдаһан һүөөрнь тухайлжа, үнеэдтэ литр һүн бүриин 200 грамм бутаргагдаһан ороoһон үгтэнэ.

Гадна ажалай гурим, зоотехническэ заабаринууд наринаар сахигдадаг. Малшад үдэртөө гурба дахин үнеэдээ һаадаг заншалтай. Һаалгын урдахана үнеэдэй дэлэн бүлеэн уһаар угаагдадаг, һайса эльбэгдэдэг юм. Иигэжэ харууһалагдадаг үнеэд һү ехээр үгэнэ, үбэлэй ходы хүйтэн болоошье һаа хожоригүй. Жэшээлхэдэ, һаалишан Ванчиковагай даадаг «Хара эреэгшэн», «Белуга» үнеэдһээ сүүдхэдээ 17—19 литр хүрэтэр һүн һаагдана бшуу.

11 һарын туршада үнеэн бүриһөө 2263 килограмм һү һааһан Бабасан Лепхобоева жэлэйнгээ уялга дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Һаалишад С. Тогошеева, Б. Очирова болон бусад мүн лэ магтаалтай. Эдэнэр даадаг үнеэн бүриһөө жэлэй эхинһээ хойшо 2200—2300 гаран килограмм һү һаагаа. Эндэхид ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэжэ, коммунис ажалай фермын нэрэ солодо хүртэхын түлөө тэмсэн, мүнөө үедэ үнеэн бүриин 2200 шахуу килограмм һү һаагаад байна. Һаалишадай амжалта туйлахадань, мал адуулагшадшье горитой туһа хүргэнэ. Малшад Ринчин Бадмацыренов, Бимба Гармажапов гэгшэд фермэ дээрэ хүдэлһөөр үнихэнэй. Зунай бэлшээриин үедэ тэдэнэр малаа ногоо һайнтай газараар үдэр һүнигүй адуулдаг байгаа. Тиигэжэ фермынхид зун, намарай үедэ һү һааляа нилээд дээшэлүүлээ. Мүнөөшье фермын мал адуулагшад һаалиин үнеэдые саг сооль уһалжа, эдеэлүүлэлсэжэ, үбһэ тэжээл байрадань зөөлсэжэ үгэнэ.

Эндэ хүдэлжэ байдаг малшадай үшөө һайн талань юуб гэхэдэ, булта эбтэй эетэйгээр ажаллана. Һаалишадай олонхинь коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байнхай. Эдэнэр һайнаар ажаллажа, хүдэлмэридөө жэшээ харуулна.

Энээнтэй хамта малшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ходо ябуулагдана. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй, СССР-эй Верховно Советэй һаяын сессиин материалнуудаар хэдэ хэдэн хөөрэлдөөн үнгэргэгдэһэн, малшадай урда тодорхой зорилгонууд табигдаһан байха юм.

— Жэлэй дүүрэтэр үсөөхэн үдэр үлэбэ. Бидэнэй зорилго юуб гэхэдэ, ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэжэ, энэ жэлэйнгээ даабариие сүм дүүргэхэ хүсэлтэйбди,—гэжэ фермынхид мэдүүлнэ.

Т. Гармаев,
манай штатнабэшэ корреспондент.

ХОНИН БҮРИҺӨӨ—ХУРЬГА

Булам нютагһаа арбаад гаран модоной хирэндэ оршодог Булаг гэжэ газарта Анаагай совхозой табадахи отделениин ахалагша хонишон, партиин гэшүүн Норбо-Самба Бадмаевай даадаг эхэ хонидой отара үбэлжэжэ байна.

Нүхэр Бадмаевай отарынхид хони, хурьгадайнгаа байрые заһажа, һэльбэжэ үни дүүргээд, үбэлдөө бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл газаагаа шэрэжэ абанхай. Эндэхид КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудые ехэ һонирхожо уншаһан, танилсаһан байха юм.

Отарадань хамта 640 толгой нарин, нарибтар ноoһотой хонид бии. Ерэхэ 1963 ондо хонин бүриһөө хурьга абахын тула мүнөөнһөө оролдожо байна. Хурьгадайнгаа байра, хашаа хорёое дулаалжа, хана хаяаень шабардажа, һайнаар шэглээд, дээрэһээнь хушаа. Мүн нарлй хурьгадые эхэтэйнь нэгэ нэгээр, бүлэг бүлэгөөрнь байлгаха таһалгануудые хэхын тула хаалта хаамжа олоор түхеэрээ, хобто кормушкашье бэлдээ.

— Миил һуугдагшагүй. Хонишодоймнай ажал хүйтэндэ гайтайл даа. Теэд хайшан гэхэбши, ажаллахал хэр[...] Мүнөө жэлдэ зуун эхэ [...] бүриһөө заабол зуунһаа [...] бэшэ хурьга абаха—го[...] рилгомнай болоно. Абах[...] аабзабди гээд һанагдана,—[...] жэ нүхэр Бадмаев хөөрэ[...]

Удахагүй январь һ[...] эхеэр хурьгад олоороо га[...] эхилхэнь гээшэ. Тиимэһ[...] нишод түл абалгын үедэ[...] лаа хайшан гэжэ зүбөөр [...] хидхэхэ, юу хэхэ тухайгаа [...] рондоо яб байса зүбшэн х[...] жэ ойлголсонхой.

— Юрэдөөл, «ургаса хур[...] гада» түгэс бэлэмди,—[...] хонишод батаар мэдүүлн[...]

К. Жалсар[...]

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.

1962 оной декабриин 21.

ЗАХААМИНАЙ АРАДАЙ ТЕАТР

...брины 17-до Захааминай ара-
...тр тогтоhоор түхэреэн гурбан
...лоо.

...8 онhоо эхилжэ Зэдын ком-
... Соёлой байшангай дэргэдэ
...йханай заахан бүлгэм зүжэ-
... табижа эхилээ бэлэй. Тус
...60 гаран классическа болон
... драматургнуудай олон акт-
...эгүүдые табиhан түүхэтэй.
...стровскиин, А. П. Чеховэй,
...Кобылинай, К. Треневэй, Кор-
...й, Арбузовай, Симоновэй,
...новэй, Софроновой, Минко-
...ной, Киршоной болон Розо-
...эгүүдые табиhан репертуар-

...коллектив гурбан жэлэй ху-
...ю 9 томо спектакль бэлдэ-
...публика соогуураа ябажа, 76
...аруулhан байна. Тэдэнэй гүй-
... спектакльнуудые 20 гара
... хүн зон хараа бэлэй. Жэл
...эргэгдэдэг залуушуулай фес-
...ууд болон республиканска
...уудта хабаадажа, түрүү
...элдэг байгаа. 1960 ондо
...еатр түрүү hууряа улаан-
...тэ буляагдажа, тү-
...хеэ хоёрдохи hуури ээлэээ
...каменск хотынхид театртаа
...атай, артистнараа hайн мэдэ-
...айнгаа шэнэ хүдэлмэрие ото
... байдаг юм.

...эл манай коллектив горитой
... туйлаа. Бүхэроссин ара-
...рнуудай харалгада энэ жэл
... хабаадажа, Глазовагай «Ал-
..., Софроновой «Тогоошон» гэ-
... спектакль харуулаа бэлэй-
...лмазууднай» хоёрдохи турта
...идэ Эрхүү хото ошоо hэмди.
...агай томо томо режиссёр-
...он артистнарhаа бүридэhэн
... комисси манай театрай
...дэлмэрие hайшаагаа, теат-
... дипломоор, артистнуудые-
...хай значогуудаар шагнаа бэ-
... зураашa Э. Р. Фрориптай-
...гэсхэлэй конференцидэ ма-
...ной түб хото Москва мордоо
...дэ зарим театрнуудай ажал
...ртэй танилсажа, режиссёр-
...он уран зураашадтайнь хөө-
... илангаяа ехэ олон hонин
... ойлгожо абаабди.

...hаа гэртээ бусахатаймнай
...хидхэлэй талаар олон бэр-
...ууд тушаалдаа hэн. Элдэб
...алтагаануудаар манай театр-
... артистнууд гаража, Зака-
...тоhоо нүүжэ ошоо. 28 хү-
...най хорининь ябашоо
...хы түсэбнай эбдэршоо hэн.
...дээд байhан спектакльнууд-
...hээ боложо хойшолуулагдаа.
...вна рольнуудые гүйсэдхэг-
...нуудгүй болошоод, дахяад
...хилхэ баатай болоо бэлэй-

... манай театрай уран hай-
...вет болон хүтэлбэрилэгшэд
...э хүсэнүүдые суглуулжа,
бүхы арга боломжонуудаа элсүүлэн, тохёолдоhон бэрхэшээлые дабан гараа ха юм. Мүнөөдөө манай театрта 21 хүн сугларанхай. Гэхэтэй хамта эдэ зомнай ехэнхидээ эхилэн наадагшад юм. Театрта наадажа үзөөдүй, ямаршье дүй дүршэлгүй хүнүүд байгаа. Тэдэнэртэ илангаяа шадабаряа дээшэлүүлхэ яаха аргагүй хэрэгтэй бшуу. Энэ талаар бидэ ехэхэн ажал хүдэлмэри ябуулжа байнхайбди. Мүнөө драматург В. Розовой «Тэгшэ бэшэ тулалдаан» гэжэ шогтой ёгтой зүжэг найруулан бэлдээбди. Уданшьегүй энэ спектакляа город соогоо, дүтын үйлэдбэриин участогууд дээрэ харуулха аабзабди. Энэ зүжэгтэ хабаадаха 20 артистнарhаа 8 хүниинь манай «хуушанай» артистнар, бэшэниинь булта түрүүшынхеэ наадаха юм. Энэ манай бэлдэhэн зүжэгые харагшад барагаар уттаха аабза гэжэ найданабди.

Мүнөө үшөө нэгэ зүжэг дээрэ хүдэлжэ байнабди. Энэмнай Коростылевой «Найданаб шамдаа» гэhэн зүжэг. Тус зүжэг соо хоёр хүнэй хуби заяан харуулагдана. Удхыень юрэнхылэн хөөрөө хада иимэ юм. Нэгэ хүн нүхэртөө ехэл найдан хандадаг тулада, зүгөөр тэрэнээ hайн хүн болгожо хүмүүжүүлжэ шадаhан түүхэтэй. Энэ ирагуу комеди дуу шуугаар, хүгжэмөөр шэмэглэгдэнхэй.

Энэ спектакль ниитын ажалда хабаадалсагша манай театрай актер А. И. Варанкин найруулан табижа байнхай. Энэ хадаа нүхэр Варанкинай түрүүшын режиссёрско туршалга болоно, тиимэhээ бидэ тус спектакльда тусхай анхаралаа хандуулнабди.

Тэрэшэлэн, манай театр илангаяа үшөө ехэл бэрхэшээлнүүдтэ дарагдахаа hанадаг. Юуб гэхэдэ, мүнгэнэй талаар ехэл дутадагбди. Үнэтэй болохо ехэ спектакль энээнhээ боложо табиха шадалгүй болонобди. Манай республикын Соёлой министерство театраймнай хоёр лэ хүдэлмэришэдтэ салин үгэнэ.

Үшөө ямар бэрхэшээл манине hаатуулнаб гэхэдэ, иимэ: манай театрай наадаха мүртэй ендэр орой үгы бшуу. Манай аймаг соо 3-4 бараг гэмээр ендэрнүүд бии. Тэндэ 20 дахин харуулаа hаа, өөрынгөө гаргашые харюулжа бирахагүй байна ха юмбибди. Дүтын хүршэ аймагуудаар ябаха гэхэдэмнай, театраймнай артистнарые ажалhаань сүлөөлхэгүй, зүгөөр лэ өөрын тусхай транспортгүй байдагбди.

Эдэ бүгэдэ бэрхэшээлнүүдые анхаралдаа абажа, Культурын министерство болон облпрофсовет усадхаха аабза гэжэ найдаха дуран хүрэнэ.

В. Соболев,
Захааминай арадай театрай режиссёр, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

...о Банзаровай дурасхаалда зорюулагдаhан үдэшэ

...дай түрүүшын эрдэм-
...жо Банзаровай түрэ-
...0 жэлэй ойдо зорюул-
...агшанарай институдай
... хэлэ бэшэгэй таhагай
...нэр hонирхолтой үдэ-
...ан үнгэргэбэ.
...о Банзаровай ажабай-
...рэнэй научна ажал
... тухай хэгдэhэн элид-
...hүүлээр поэдүүд Ц-Б.
Бадмаев, Даши Дамбаев гэгшэд өөрынгөө шэнэ шүлэгүүдые уншажа, сугларгшадые баясуулба.

Залуу поэт Лобсон Тапхаев «Доржо Банзаровай дурасхаалда» гэhэн шүлэгөө уншажа үгэбэ.

hүүлээрнь студентнэрэй хүсөөр концерт харуулагдаба.

В. Раднаев,
студент.

ИВАНОВСКА ОБЛАСТЬ. Социалис Ажалай Геройнууд үбгэн hамган хоёр Заботинтоной ажалладаг коммунис ажалай фермэ дээрэ дүрбэн час соо центнер hү haадаг. Тинхэдээ «Шуйский» совхозой бусад фермэнүүд дээрэхидэ орходоо хоёр дахин бага саг гаргашална. Малшад Заботинтон «Елочка» гэжэ hаалгын түхеэрэлгээр жэлэй эхинhээ хойшо 300 үнеэнhээ 560 тонно hү haагаа.

Энэ фермэ дээрэ машинаар hү haалгын мастернуудай республикын hургуули байгуулагдаа. Социалис Ажалай Герой З. И. Заботина үйлэдбэриин hуралсалай инструктор болоо. Зураг дээрэ: машинаар hү haалгын мастернуудай республикын hургуулиин үйлэдбэриин hуралсалай инструктор З. И. Заботина.

ТАСС-ай фотохронико.

Фельдшер Маша

Мидицинскэ училищи дүүргэhэн Маша басаган Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ажаллахаяа гурбан жэлэй саана ерээ hэн. Урдань мори унажа ябаагүй басаганда түрүүшээр бэрхэтэйшэг байгаа бэлэй. Сэхыень хэлэхэдэ, зарим залуу мэргэжэлтэд мори унажа ябахаhаа залхуурдаг гээшэ. Теэд бэрхэтэй ушарнуудай тохёолдоошье hаа, Маша басаган сухаряагүй. Аха нютагай арьял барьял харгыда үдэр hүнишье илгадгүй, «түргэн туhаламжын» дуудалгаар гүйлгэжэл байдаг юм. Залуу эмшэн түрүүшын үдэрhөө хойшо айл бүхэндэ ариг сэбэрые сахюулхын түлөө тэмсэжэ opohон байгаа.

Ябаhан лэ газартаа ариг сэбэр сахилга тухай лекци, хөөрэлдөөнүүдые хэдэг, «Санбюллетень» гаргадаг, мүн энэ ажалдаа эдэбхитэдые хабаадуулдаг болоо.

Колхозой правлени, парткомдо хандажа, hаалишадай хүдэлмэридөө үмдэхэ тусхай халаадуудые абхуулаад, гүүртэ, фермэнүүд дээгүүр медаптечкэнүүдые эмхидхээ. «Энэ үхимнай оролдосотой хүн байна. Урдань байhан эмшэднай юундэ энээндэл бэшэ гээшэ hэм» гэжэ нютагай зон баяртайгаар хэлсэдэг болоо.

Хоёр жэлэй саана, нютагай Соведэй hунгалтын болоходо, Мария Сагадарова сомоной Соведэй депутат боложо, нэгэн дуугаар hунгагдаа hэн. Колхозойнгоо эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшээр hунгагдаад, эхэнэрнүүдые ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсуулдаг болоhон байгаа. Уран hайханай кружок эмхидхээд, колхозойнгоо бригаданууд дээгүүр зүжэг наада табидаг, хаанын hониндо архиншадые, ажалай журам эбдэгшэдые шангаар шүүмжэлдэг байhан.

Мария Сагадарова—КПСС-эй түүхэ шудалха Шарзын малшадай кружогой пропагандист юм. Энэ нүхэрнай ниитын хэрэгые өөрынгөө ажалтай нягтаар холбон ябуулхын хажуугаар, дээдэ hургуулида орохоор номоо дабтан үзэжэ байдаг. Мүнөө үеhь КПСС-эй гэшүүндэ кандидаар орохоёо бэлдэжэ байнхай.

Мария Сагадарова hайнаар ажаллаhанайнгаа түлөө КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаhан, мүн аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэhэн байха.

Ажал хүниие өөдэнь үргэдэг, шэмэглэдэг гээшэ тон зүб. Мария Сагадарова республикын эхэнэрнүүдэй съездын делегат боложо Улаан-Үдэ ерээд, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Владимир Галсанов,
манай штатнабэшэ корр.
Ахын аймаг.

Автолавка ажалланагүй

Баргажанай аймпотребсоюз 4 автолавкатай юм. Гэбэшье эдэнэй нэгэниинь шье манай Баян голой гүүртэ, отарануудаар ябажа малшадые шухала хэрэгтэй эд хэрэгсэлнүүдээр ханганагүй. Харин колхозуудай үйлсөөр ябажа наймаагаа хэдэг зантай.

Энэ талаар аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд дары хэмжээ абаг лэ.

Б. Раднаев.

Бүгэдэндэ хабаатай хэрэг!

ТҮРЭЛХИД УЯЛГАЯА БУ МАРТАЯЛ!

Үхибүүдые хамтын хүсөөр, коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ гээшэ «бүгэдэндэ хабаатай хэрэг» гэжэ нүхэд И. Щапов, Б. Базаржапова-Линховоина, А. Миронова гэгшэд тон зүб бэшэнэ. Гэбэшье энэмнай түбхын түрүүндэ түрэлхидэй эрхэ ба нангин уялга гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй гэжэ hанаха байнам. Юуб гэхэдэ, хүн бүхэн, бүлэ бүхэн үрэ хүүгэдтэй болоhойбди гэжэ hанадаг, хүсэдэгынь элитэ. Багатай болоходоо ехэтэ баярладаг, сэдьхэлэймнай сэсэг бадаржа, жаргалай ехэ жаргалда хүртэбэбди гэлсэдэг шуу. Тиигээд үхибүүн түрэхэдөө, ухаан бодолтой, hайн hайхан абари зантай байдаггүй ха юм даа. Зүгөөр тиимэ боложо шадахаар түрэдэг. Тиимэhээ үхибүүнэй гараhан түрэhэн сагhаа хойшо үдэр бүхэндэ, алхам бүхэндэнь адаглан хаража, зүбөөр хүмүүжүүлхэ гээшэ эхэ эсэгын ехэхэн харюусалгата уялга гээшэ. Айл бүлэ боложо hууhан эрэ эхэнэр хоёр бэе бэеэ хүндэлэлсэхэ, үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ тухайда анхарал оролдолгоо гаргаха хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй Программа соо хэлэгдэнэ. Тиигээд энээн тухайда ехэхэн дутуунууд байдаг. Жэшээлхэдэ, үхибүүд хоёр гурба хүрэхэhөө, хэлэндэ hайса орохоhоо эхилээд ехэ hүбэлгэн, хамаг юумэ hонирходог, түбhэндэ оролсожо байдаг. Үдэр бүхэндэ олон асуудалнуудые эхэ эсэгэhээ hурадаг. Тэдэ асуудалнуудтань болгоомжотой, зүб харюу үгэхэ тон шухала. Тиигээд зарим бүлэдэ үхибүүдэй асуудалда тон болгоомжогүй, хайша хэрэг гү, али буруу харюу үгэдэг ушарнууд байха юм.

Зүгөөр «Үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ жэжэ зүйл байхагүй» гэжэ нүхэр Веретенникова «Үнэнэй» хуудаhанда тон зүб бэшэнэ. Зарим бүлэ хүүгэдээ орхижорхёод, али гэртээ суургадаад, ажалдаа ябашадаг байха юм. Тиихэдэнь үлэhэн үхибүүд аха захагүй, зоргоороо байха, элдэб муу юумэндэ hурадаг гээшэ. Мүн наадажа, сэнгэжэ гэртэ, газаа ябахадаа, зарим үхибүүд, томохонуудшье hаа, элдэб таарамжагүй аашануудые гаргадаг, элдэб муу, шэрүүн үгэ хэлэдэг, хамтын коридор соогуур, хана хашаа дээгүүр бэлин шэбшэг, муухай зурагуудые бэшэдэг. Энэ мэтэ ниитын ёhо гуримда таарахагүй ябадалые усадхаха хэмжээ абахые оролдоoгүй түрэлхид хаа-яа байдаг. Зарим хүнүүд үхибүүдэй муу ааша гаргажа байхые харашье, хорингүй, болюулхагүй, үлэ мэдээшэ болоод ябашадаг. Зарим бүлэдэ үхибүүдэй хүмүүжүүлгэдэ анхаралаа табихаhаа байха, үбгэ hамган хоёр архи ууха, хэрүүл хэлэ гаргаха, наншалдаха, сохилдохо, hалажа hандаржа ябажа гүйлдэхэ ушарнууд али олон үзэгдэдэг. Эхэ эсэгэ хоёрой иимэ бузагай, тааруугүй ябадал үхибүүдтэ али тухай муугаар нүлөөлдэг, бишыхан, бэхижээгүй тэрэнэй зүрхэндэ, hанаан бодолдонь али тухай аюултай, муу хойшолонгууд түрэдэг байнаб.

Үхибүүдэй хүмүүжүүлгын ябадалда горитой дутуунуудай гол шалтагаан имагтал айл бүлын түрэлхидэй байдалhаа гарана.

Баhа хүнүүдэй ухаан бодолдо, абари занда үлэhэн капитализмын үлэгдэлнүүдэй узуур унгяараа усадхагдаагүй дээрэhээ болоно.

Агууехэ Ленин багша болбол айл бүлые хуушанай хархис гурим заншалнуудhаа хахасуулжа, тэрээндэ соёл болбосорол олгуулха хэрэгтэ туйлай ехэ анхарал хандуулдаг бэлэй. «hамуу hалихай ябадал буржуазна зан гээшэ... Бэеэ хатуугаар бариха, журам эрид сахиха гээшэ богоолшолго бэшэ, харин инаг дуранай зүйл болоно» гэжэ Клара Цеткиндэ В. И. Ленин хэлэhэн байна.

Айл бүлые улам бэхижүүлхэ, тэрээндэ зол жаргал олгохо, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тухайда манай парти, Совет гүрэн туйлай ехэ анхарал оролдолго үдэр бүхэндэ гаргажа байдагынь мэдээжэ. Илангаяа багатай болохо эхэнэрнүүдтэ, ганса бэетэй эхэнүүдтэ, хүхөөр үхибүүтэй эхэнүүдтэ элдэб зүйлэй гүрэнэй тэдхэмжэ үгэдэг, олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ мүнгэн тэдхэмжэhээ гадна, орден, медаль барюулдаг ха юм.

Үхибүүд гээшэ имагтал түрэлхидэй баярай зүйл бэшэ, «Манай оронэй ерээдүйн эрхэтэд, дэлхэйн эрхэтэд. Зүбөөр хүмүүжүүлхэ гээшэ манай жаргалтайгаар ехэ наhа эдлэлгэ, муу хүмүүжүүлгэ—манай ерээдүйн гашуудал, манай нюдэнэй нулимса, бүхы оронойнгоо үмэнэ, бүхы зоной үмэнэ манай гэм» гэжэ А. С. Макаренко нэгэтэ бэшэ hануулдаг бэлэй.

Үхибүүдые хүмүүжүүлгэ гүрэн түрын удха шанартай болоно. Тиимэhээ Совет гүрэн хадаа түрэлхидтэ үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ эрхэ, харюусалгата уялгануудые олгоhон байха юм. Тэдэ «РСФСР-эй гэрлэлгын ба бүлын кодекс» дотор хараалагдаhан байна. Хэрбээ үхибүүдээ hургуулида ябуулхые арсаа hаань, үхибүүдынь үйлсэ, ниитын газарта ёhо журам эбдэхэ, хулигантаха ябадал гаргаа hаань, милициин зургаанууд түрэлхидтэнь яла ашаха. Гадна түрэлхид үхибүүдые хүмүүжүүлхэ талаар эрхэеэ хуули буруугаар хэрэглээ hаань, али уялгаяа дүүргээгүй hаань, үхибүүдтээ хатуу хархисаар хандаа hаань — сүүдэй шиидхэбэреэр үхибүүдыень түрэлхидhөө абажа, ондоо хүнэй — опекунай — харууhанда үгэжэ, эхэ эсэгэнь түрэлхидэй эрхэhээ хаhагдаха юм. Түрэлхид үхибүүдэйнгээ хуулиин наhа гүйсэтэр мүнгэн тэдхэмжэ (алимент) үгэжэ байха уялгатай.

Зорюутын hаналаар хүүгэдтэ алимент түлэхэhөө хулжадаг түрэлхид, мүн наhа гүйсөөгүй үхибүүдые гэмтэ ябадал хэлгэдэ хабаадуулhан, архи, хаартада оруулhан хүнүүд уголовно хуулиин ёhoop сүүдлүүлжэ, шангаар хэhээгдэхэ.

Үхибүүдые тон эртэ, бүри багa наhанhаань хойшо хүмүүжүүлхэ, бүхы талаарнь тэгшэ бэрхээр, ухаан бодолоор баян, hайн hайхан ёhо заншалтай, шииpаг шамбай бэетэй, коммунизм байгуулха ябадалда эдэбхитэй хабаадахаар бэлэн байха хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ тон шухала зорилгонуудаймнай нэгэн гэжэ тоолоно. Тиимэhээ үхибүүдэй хүмүүжүүлгэдэ бүгэдөөрөө хабаадахаhаа гадна, нэн түрүүн, түрэлхидэй, эхэ эсэгын харюусалга дээшэлүүлхэ тон шухала байна.

Д. Мункоев.

Хоринн 11 жэлэй hургуулиин багша Зинаида Сергеевна Житихина hуралсал-хүмүүжүүлгэ hайнаар эмхидхэдэг юм. Зинаида Сергеевна 1960—61 оной hуралсалай жэлдэ 1-дэхи «Б» класс даажа абаад, нэгэшье хүбүү, басага класстань дахин үлөөнгүйгөөр 3-дахи класста hургажа байна. Зураг дээрэ: З. С. Житихина тус класстаа хэшээл үнгэргэжэ байна. **А. Мантаевай** фото.

...р hүзэг—мунхаг ...далай үлэгдэл

ХҮНЭЙ „ХУБИ ЗАЯАН" ГЭЖЭ БИИ ЮМ ГҮ?

...аян гээшэ юун бэ гээд hү-
...олон hүзэглэдэггүйшье хү-
...ата болодог байха юм.
...ье манай юрын ажабай-
...одо, элдэб дуунуудта, уран
...ье номуудта «хуби заяан»
... бэшэгдэдэг гээшэ ааб даа.
... мэдээжэ уран зохёолшо
...н Батожабайн «Төөригдэ-
...заян» гэдэг романиие мүн
...н зон уншаhан, Аламжын
...и заятай» байhаниие мэ-
...он байха. Зүгөөр hүзэгтэй-
...эггүйшүүл «хуби заяан»
... тон ондоо ондоогоор ойл-
...а бшуу.

...огэн хэрэг үйлын түүхын
...р заатагүй хүгжэн бэелүү-
...hаниие баталан хэлэхэ-
... заяан» гэhэн үгые хэрэг-
...ээнь, «капитализмын, ко-
...ын хуби заяан түүхээр
... тодорхойлогдонхой» гэжэ
...йнабди. Тиихэдээ общест-
...гын жама ёhoop капита-
...иализм заабол hандаран
...ан удхатайгаар «хуби за-
... үгые хэрэглэнэбди.

... даа нэгэ хүнэй, бүхэли
... дабажа гараhан зам, ажа-
...орхойлон харуулхаяа hа-
...хуби заяан» гэжэ үгэ дүр-
...лонхой. «Хүнэй хуби за-
... рассказ соогоо уран зо-
... А. Шолохов юрын совет
...ээй, сэрэгшын, патриодой
... Соколовой гаталжа гара-
...дала́й орёо бэрхэшээлтэй
...йлоо бшуу. Энэ баатар
совет хүн шэрүүн hүртэ дайндашье хабаадахадаа, дайсадта баригдаадшье ябахадаа, hүүлдэ үхибүүдээ, hамгаяашье алуулхадаа, хэдышье бэрхэшээлтэй үедэ зоригоо мохохогүй, Эхэ орондоо, хүн зондо, ажалда дуратай хэбээрээ үлэнэ. Эхэ ороноо бусажа ерээд, Андрей Соколов үншэн хүбүүе үргэжэ абаад, ажабайдалаа шэнээр эхилнэ.

Арад зоной эдэбхитэ ажалай үрэ дүн тодорхойлхын зорилгоор баhал «хуби заяан» гэhэн үгэ хэрэглэгдэдэг байха юм. Жэшээлхэдэ, «коммунизм байгуулгын хуби заяае совет арад шиидхэнэ» гэхэ зэргээр бэшэгдэдэг заншалтай болонхой.

Харин hүзэгтэйшүүл, бурхан бии бэшэ аа гү гэжэ hанадаг хүнүүд «хуби заяае» өөhэдынхеэрээ, тон буруугаар ойлгодог. Хүнэй анха түрүүн гарахаhаа эхилээд наhа баратарнь, юрэ бусын хүсэн—«хуби заяан» ходо баадхажа, «зайлашагүйгөөр нүлөөлжэ байдаг. Тиигэжэ «хуби заяан» зарим хүнүүдые хододоо хёрхоор үмөөрэн хамгаалдаг, заримые хатуу шэрүүнээр хэhээдэг гээд эдэнэр hанадаг. Зүгөөр хэншье «хуби заяае» зайлуулжа шадахагүй, хүнэй зобохо гү, али жаргаха ябадал имагтал «хуби заяагаар» уридшалан тодорхойлогдонхой гэжэ ойлгодог байна. Заримашуулай итгэжэ ойлгодогhоо шалтагаалан, «хуби заяанhаа зайлахагүйш», «хуби заяан бүхы хүнүүдэй судья», «иимэл үйлэтэй, хубитай» гэхэ зэргээр арад зоной дунда хэлсэдэг заншалтай.

«Хуби заяан» бии гээд зарим хүнүүд ямар шалтагаанаар hананаб гэжэ асуухаар.

Хүн зон хайшан гээд бурханда hүзэглэдэг болооб, тэрээн шэнгеэр лэ «хуби заяан» бии гэжэ hанадаг болоhон байна. Эртэ урда сагта, үйлэдбэриин хүсэнүүдэй тон хүгжөөгүй, байгаали, дэлхэй тухай хүн зоной юушье мэдэхэгүй, байгаалиин hүртэ хүсэнүүдhээ бэеэ хамгаалжа шадахагүй байха сагта «хуби заяанда» шүтэжэ эхилhэн түүхэтэй. Тиихэ үе сагта хүн зон тон зоболонтой, бэрхэшээлтэй байдалда ажаhуудаг hэн. Хүнэй ами наhан саг үргэлжэ аюулда дайрагдажа ябадаг байгаа бшуу. Байгаалиин hүртэ хүсэнүүдэй ямар шалтагаанhаа үзэгдэдэг, үбшэнэй, үхэлэй яахадаа тохёолдодог байhаниие тэрэ үеын хүн тайлбарилжа шадахагүй hааб даа. Тиимэ болохолоороо, тэдэнэр «хуби заяан» гээшэ бии юм ха, энээнhээ хүнэй жаргалтай hайхан ябаха хэрэг сүм дулдыдадаг гээд шүтэдэг болоhон түүхэтэй. Саашадаа «хуби заяан» гэдэгые элдэб шанар шэнжэтэй болгоhон байна. Жэшээлхэдэ, «хуби заяан» мэхэтэй, хорото hанаатай, хүнэй муу юумэ хээ hаань, заатагүй харюугаа абадаг, үгышье hаа, hайн сэдьхэлтэй «хуби заяан» байдаг гэхэ мэтээр хөөрэлдэдэг.

Ангита общеcтвын бии болоходо, «хуби заяанда» шүтэхэ социальна шалтагаан бии болоhон түүхэтэй. Баяшуулай эзэрхэлгын, хүниие хүнэй мүлжэдэг үедэ социальна дарлалта гээшэ ажалшадта гол шухала удхатай болоhон байна. Ажалша хүн тиихэдэ тон үгытэй ядуугаар ажаhуудаг, саашадаа ерээдүй сагта ямаршье байдал тохёолдохо юм даа гэжэ хододоо айжа, hүрдэжэ ябадаг hэн. Иимэ зоболонто байдалhаа мултаран гарахын зорилгоор зарим хүнүүдэй тэмсэлдэ бодоошье hаань, олонхи ушарта тэдэнэй hанаhан hаналынь хүсэлдэдэггүй байгаа.

Шажан мүргэлэй элдэб нэгэдэлнүүд, церковь, сүмэ, мүргэлэй гэрнүүд хүнэй «хуби заяан» бии юм гээд тон худал хуурмаг номнол урдань саг үргэлжэ тараажа байгаа бшуу. Бурханай тогтооhон «хуби заяае» ямаршье хүн хубилгажа шадахагүй гэжэ мүнөөшье эдэнэр номноhоор зандаа.

Капиталис оронуудта мүнөө үе сагта хэдэн арбаад мянган элдэб янзын үзэлшэд, хүнэй «хуби заяае» «таажа» хэлэгшэд бии юм. «Хуби заяае» тайлбарилhан журнал, календарь, элдэб ном судар олоор гаргагдадаг.

Бүхы хархис харанхы хүсэнүүдэй түбынь мүнөө Америкын Холбоото Штадууд болонхой. Тэндэхи янза бүриин мэдэлшэд, үзэлшэд, хиромантнууд газетэнүүдтэ хамаагүй соносхол гаргажа, «хуби заяагаа», саашанхи ябадалаа үзүүлэгты, харуулагты гээд урялжа байдаг. Алуур, дээрмэ тухай мэдээсэлнүүдтэй зэргэлүүлээд, иимэ соносхол ходо үгтэжэ байдаг юм. Гансахан Нью-Йорк городто арба мянга гаран иимэ мэдэлшэд, үзэлшэд hүзэгтэйшүүлые мунхаруулаад, мэхэлээд, баяжажа байнхай. «Тодо hонороор харагша», «Тодо hонороор шагнагша», «Тодо hонор мэдэрэлтэ» гэхэ мэтын гайхамаар, гэлымээр гаршагууд зарим хүнүүдэй байрын гэрэй үүдэндэ хэгдэдэг.

Арад зониие мунхаруулха, мэхэлхэ зорилготой эдэ хархис этэгээдүүдые капиталистнуудай зонхилон хүтэлбэрилдэг бүлэглэлнүүд үмөөрэн хамгаалдаг байна.

«Хуби заяа» тайлбарилан хэлэдэг элдэб мэдэлшэдэй хорото хэрэг Советскэ Союзда хоригдонхой. Марксизм-ленинизмын материалис суртаалаар хүмүүжүүлэгдэhэн манай ороной олонхи хүнүүд шажантай хододоо хахасажа, бурханда шүтэхэеэ, «хуби заяан» бии юм гээд огтолон этигэхэеэ болёо. Совет засагай жэлнүүдэй туршада арад зоноймнай политическэ, экономическа, соёл культурын ажабайдалда туйлай ехэ хубилалтанууд болоо, мэдэрэл болбосоролынь танигдашагүйгөөр хубилаа. Эб найрамдалай, коммунизмын түлөө тэмсэлдээ совет хүнүүд «хуби заяандаа» бэшэ, харин өөhэдынгөө хүсэндэ түшэглэнэ. Совет хүн шэнэ, жаргалта байдалаа өөрөө, өөрынгөө хүсөөр ямар бэ даа ондоо түбидэ бэшэ, харин эндэ, газар дээрэ байгуулдаг гээд Никита Сергеевич Хрущев партиин XXII съездэ мэдүүлээ hэн. «Арад зоной гараар, тэрэнэй хүсэ шадалаар, ухаагаар коммунизм байгуулагдаха» гэжэ шэнэ Программа дотор заагданхай.

Коммунизмын илан мандажа, эрдэм ухаанай туйлай ехээр хүгжөөгдэжэ байhан гайхамшагта үе сагта бидэнэр ажаhуунабди. Түүхэтэ энэ сагта хүнэй ямар ехэ хүсэтэй, оюун ухаатай байhаниинь хэзээ хэзээнэйхиhээ эли тодоор харагдана. Хүн хадаа байгаалиин нюусые тодорхойлно, эрдэм ухаанда шэнэ нээлтэ хэнэ, шэнэ үүлтэрэй мал, шэнэ сортын ургамалнуудые бии болгоно, замбуулинай дайдые улам шударгыгаар шэнжэлэн үзэнэ. Юрэдөө хүнэй хабаадахагүй, хүнэй шэнжэлэн үзэхэгүй газар гээшэ мүнөө үедэ байхагүй гэбэл алдуу болохогүй. «Дэлхэйе тойрон ябадаг замбуулинай дайдын онгосые хүн ухаагаараа, гараараа бүтээгээ. Бидэнэр атомые бутаруулаабди, белогой клеткые шэнжэлэн үзэжэ эхилээбди. Бидэнэр гайхалтай түргөөр газар дээгүүр, газар доогуур дабшажа ябанабди.

Тиигээдшье манай мэдэсэнүүдэй хилэ хизаар туйлай үргэн байна.

Гэхэ зуура маанадта шажанай нүлөөhөө үшөө гараадүй зарим хүнүүд бии байhаар. «Хуби заяан» бии юм гээд hанадаг хүнүүд эрдэм ухаанай талаар хүн түрэлтэнэй мүнөө үедэ туйлаhан амжалтануудта, манай орон дотор коммунис общеcтвын бодотоор байгуулагдажа байhанда этигэдэггүй.

Иимэ мухарданги байдалда зарим хүнүүд яахадаа ороноб гэхэдэ, тэдэнэй соёл болбосоролойнь хэмжээн тон багахан байна. Мүн байгаалиин, общеcтвын хүгжэлтын жама ёhонуудые тэдэнэр мэдэнэгүй. Тиигээдшье үзэл бодолойнгоо талаар гээгдэнги эдэ хүнүүд буржуазна сурталай хорото нүлөөдэ ородог байха юм. Гадна арад зондо ашатай туhатай ажал хэдэггүй, олониитэ зонтой холбоо барисаагүй болоhон, хүнэй хүзүүн дээрэ байдаг заримашуул «хуби заяан» бии юм гээд hанадаг байна бшуу. Бэрхэшээлтэй байдалай тохёолдоходо иимэ хүнүүд юугээшье мэдэхээ болишодог.

Гэхэтэй хамта «хуби заяанда» шүтэхэ ябадал коммунизм байгуулгада ехэ хоро хүргэдэг байна бшуу. Тиигэжэ «хуби заяанда» этигэдэг хүнүүд байгаалиин, общеcтвын хүгжэдэг, хэнhээшье дулдыдадаггүй жама ёhонуудые, тогтоогдоhон гурим заншалые совет хүнүүдэй сахиха журамые мэдэрдэггүй. Хүнэй хүзүүн дээрэ ажаhууха, хулиган ааша гаргаха, архи ууха, хулгай хэхэ болон бусад муу ябадал «хуби заяантай» сэхэ холбоотой, тиимэhээ эдэниие хүн болюулжа, уридшалан саража шадахагүй гээд тэдэнэр ойлгодог. «Хуби заяан» бии гэжэ hанадаг хүнүүд ямаршье харюусалгагүй, эдэбхи үүсхэлгүй, зүн дагаан ябажа байдаг болошодог.

Тиимэhээ «хуби заяанда» шүтэдэг зарим хүнүүдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулжа, мэдэрэл болбосоролыень дээшэлүүлхэ, «бурхантай» холбоотой ямаршье «хуби заяанай» үнэндөө үгы байhаниие коммунизм байгуулгын бодото жэшээнүүд дээрэ бидэнэр, совет хүн бүхэн, тодорхойлхо, бусадта ойлгуулха уялгатайбди.

В. ЕГОРОВ,
политическэ, шэнжэлхы ухаанай эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй гэшүүн.

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур
1962 оной декабриин 21.

„МАРС-1“ НИИДЭҺЭЭР

Планетэнүүд хоорондын «Марс-1» гэжэ станци Марс планетэ тээшэ ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр.

Декабриин 20-до Москвагай сагаар 8 часта энэ станци газарһаа 17 миллион 577 мянган километр холо ошоод ябаха.

Декабриин 11-һээ 17 хүрэтэр «Марс-1» гэжэ планетэнүүд хоорондын станцитай ээлжээтэ радио холбоонууд байгуулагдаа. Газарһаа 15 миллион 840 мянган километр холо ошоод ябаһан станцитай декабриин 16-да һүүлшын радио холбоон байгуулагдаа һэн. Станциһаа абтаһан телеметрическэ мэдээсэлые шэнжэлээд үзэхэдэнь, станциин системэнүүд болон агрегадууд һайнаар хүдэлжэ ябаһан зандаа байба. Станци доторхи температура болон агаарай даралта урид хараалагдаһан хэм соогоо байлгагдана.

(ТАСС).

Ороной предприятинуудаар

(ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүд)

Армениин зуу гаран промышленна предприятинууд 1962 онойнгоо даабаринуудые дүүргэнхэй. Тэдэнэй дунда Ереванай часай, резино-техническэ зүйлнүүдэй, консервын заводууд, Ленинаканай ээрэлгын фабрика, Кироваканска һүнэй завод оролсоно.

Долоон жэлэй үнгэрһэн жэлнүүдэй турша соо далайгаар хилын саана ашаа шэрэлгэ хоёр дахинһаа ехэ болобо. Мүнөө жэлэй навигацида совет худалдаа наймаанай флодой корабльнууд хилын саадахи жаран табан оронуудай 500 портнуудта ошожо ороһон байна.

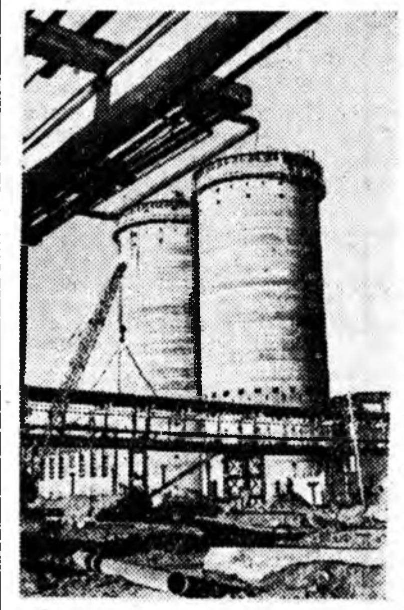
Ереванай алюминиевэ заводой электролизно цехгэ таһалгаряагүй шудхалга хэхэ, прокат гаргаха шэнэ һонин түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулагдажа, кабельна промышленностьда нарин шабын түмэр гаргаха үнлэдбэри түхеэрхэ арга боломжо олгобо.

ЛЕНИНГРАД. Торфоаммиачна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ өөрөө ябадаг агрегат торфын промышленностиин бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институтда зохёогдоод, туршагдаба. Нэгэ тиимэ машина зунай сезон соо 20 мянган гектар газарта хүрэхэ торфоминеральна үтэгжүүлгэ бэлдэжэ шадаха юм.

ЦЕЛИНОГРАД. Һүүлшын хоёр һарын туршада Ишимскэ болон Булаевска барилгашадай механизированнэ колоннонууд болон бригаданууд Целиннэ хизаарай тала дайдаар 120 километр утатай тон бүдүүн соргонуудые газар доогуур татаба. Хүдөөгэй хүн зониие уһаар хангаха энэ түмэр соргонуудай утань мүнөө 600 километр болоод байна.

ВЛАДИВОСТОК. Хорольско совхоз Германиин Демократическа Республикаһаа машинаар тоо бодолго хэдэг бюродо хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд болон аппаратура абаба. Тэрэ бюро хадаа урданайхидаа орходоо һураггүй түргөөр гоо бодолгонуудые хэдэг болохо юм.

ЛИВАНЫ. (Латвиин ССР). Тэжээлэй антибиотигуудые гаргадаг нютагай завод жэлэйнгээ даабариие дүүргэбэ. 3,5 мянган килограмм биомицин гаргагдаба. Декабриин һүүл болотор 300 килограмм энэ үнэтэй сэнтэй эм гаргагдаха юм.

БЕЛОРУССИИН ССР. Энэ долоон жэл соо республикын химическэ промышленность угаа ехээр хүгжэбэ. Белоруссиин баруун зүгтэ, Гроднодо, оньһожоруулагдаһан азотнотуково завод баригдажа байна. Энэ хадаа орон доторхи хүсэ ехэтэ предприятинуудай нэгэниинь юм. Тэндэ аммиачна селитрэ болон уһан, мочевинэ, азотно кислота гаргагдаха юм.

Трубопроводоор Дашаваһаа ерэдэг газ тэрэ заводой гол түүхэй эдынь болохо. Инмэ предприятинуудай барилгада эгээ түрүүшээр олон тоото түхеэрэлгэнүүдынь нэмэл талмайнууд дээрэ тодхогдохо юм. Тиигэжэ капитальна барилгын гаргашань бага болгогдохо. Предприятиин түрүүшын ээлжээн хойто жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха. Зураг дээрэ: Аммиачна селитрын цехэй башнинуудай барилга.

ТАСС-ай фотохронико.

Аркашка гэдэг хэн байгааб

гэжэ хорин жэл үнгэрһэн хойно мэдэгдэбэ

«Аркашка» гэһэн партизануудай отряд! Смоленскэ областьда дайнай үедэ энэ отрядай гаргаһан габьяашалга тухай хүнүүд мүнөө хүрэтэр хөөрэлдэжэ ябадаг. Баригдадаггүй, эрэлхэг зоригто энэ отряд фашист булимтарагшадые һүрдөөн айлгадаг байһан юм.

«Аркашкын» командир хэдэн сэрэгшэдтэйгээ хамта дайсанай сэрэгэй хубсаһа үмдөөд, фашистнуудай дундуур ябажа байдаг һэн ха. Патруль болоһон хэбэртэйгээр ябажа, дайсадай документнүүдые нарилан шалгадаг байгаа. Эхэ орондоо урбагшад — бургомистрнүүд болон полицайнуудые мэдэжэ абаад, Эхэ оронойнгоо үмэнэһөө тэдэ бэеэ худалдагшадые хэһээдэг һэн.

Тэрэ баатар зоригто командирые немецкэ командованиин Смоленскдэ зарлаһан хэһээгшэдэй зүблөөн дээрэ офицерэй хубсаһа үмдөөд ябахыень хүнүүд хараһан байгаа. Дайсадай юу хэхэеэ түхеэржэ байһые тухайлһан тэрэ командир «партизануудтай тэмсэл хэхэ дүй дүршэлөө андалдан абалсахаяа трибунада гараад үгэ хэлэжэ эхилээ һэн ха. Тиибэшье «энэмнай Аркашкал, бариит, хүлиит!» гэжэ дайсадай нэгэн һүрдэнгеэр хашхаржархёо һэн. Тиихэдэнь мүнөөхи офицер яаралгүйгөөр хармаанһаа гранатануудые гаргаад, газаашаа гаража арилшоо бэлэй...

Тэрэнэй һүүлээр Аркашка гэһэн юрынород нэрэ дайсадые үни удаан саг соо айлгадаг байһан юм. Тиибэшье мэнэ һая, хорин жэл үнгэрһэн хойно тэрэ хэн байгаа юм гэжэ мэдэгдээ. Аркадий Акимович Сенцов гэдэг Омскын даруу зантай алба хаагша тэрэ зоригто отрядые толгойлжо, дайсадтай тэмсэдэг байгаа.

Смоленскын багша Г. Ерошенковой оролдолгын ашаар энээн тушаа мэдээжэ болобо. Тэрэ үльгэр домогто ороһон отрядай түүхээр һонирхожо, Смоленскэ областиин партийна архивай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта мэдэгдээгүй эрэлхэг баатарнууд тухай материал суглуулжа эхилһэн байгаа юм.

Г. Ерошенков «Омская правда» газетын хуудаһанууд дээрэ энээн тухайгаа мэнэ һаяхан бэшэһэн байна. Партизануудай отрядай зоригто командирай һүүлшын габьяашалгануудай түүхые документнүүдээр архивай хүдэлмэрилэгшэд баталһан байна. 1943 оной март соо «Аркашкын» урдаһаа тон ехэ сэрэгэй хүсые фашистнуудай хаяад, добтолон орохо үедэ гурбан үдэр дайлалдаһанайнгаа һүүлдэ партизанууд Кощино тосхоной хажууда бүһэлэгдэшэһэн байгаа. Хоёр хүлөө шархатаһан командир Аркадий Сенцов өөрөө пулемёдтоо хэбтэжэ, һүүлшынгээ амисхаал хүрэтэр немецүүдэй добтолгые гэдэргэ сохижо байгаа юм. Өөрынгөө ами наһа үгэжэ, отрядайнгаа үлэһэн хүнүүдтэ бүһэлэлгэһээ гараха арга олгоо һэн.

Аркадий Акимович Сенцовой бүлэнь мүнөө Омскдо байдаг. Эсэгэдээ адли Валерий хүбүүниинь судна бүтээлгын заводто слесареэр хүдэлмэрилдэг, геройн һамган—Эмилия Францевна—пенси абажа байдаг.

Бодото документнүүдыень оложо, өөһэдынь нютагай хүнэй габьяата хэрэгүүд тухайнь зүбөөр хөөрэжэ үгэһэн Смоленскын багша Ерошенковто омскынхид баяр хүргэнэ.

В. Лобода,
(ТАСС-ай корр).

Омск,
декабриин 18.

Эхэ тухай дуун

Чш-ш! Ааляар, ааляар, нүхэд! Юумэ бү түергыт, аяга табаг бү хангиргыт даа, хэшээжэ. Эхэ амаржа байна. Эсээ, эсээл даа, баарһан. Хүлөө богоһодоо һайса аршаад, шэмээгүйгөөр орогты. Харана гүт, шалань ялайса аршаатай, угаагаатай. Үглөөнһөө үдэшэ болотор хүл дээрээ, хүл дээрээл үнгэргэдэг ха юм даа; гэр соохиёо заһаха, сэбэрлэхэ, тооһыень аршаха, уһа, түлеэ... Тиигээд лэ үдэр бүхэндэ, хододоо, хэтэдээ...

Эхэ, эхэ... Юун гэһэн нангин үгэ гээшэб даа! Байгаа замби, хүнүүд, ажабайдал, сэсэгүүдэй хангал, дуун, хүгжэм... булта, булта эдээхэн гурбан үзэгүүд соо хамтаршаһан шэнгил.

Эхэ, эхэ... һаранууд, жэлнүүд, үенүүд үнгэрхэл; хада ууланууд хамхаран бутархал; далайнууд шэргэхэл; хүнүүд үхэхэл, түрэхэл; байдалнайшье, зан абаримнайшье тиихэдэ хубилхал... Теэд ши, шил гансаараа хубилангүй үлэхэлши даа. Мүнөөхил нойргүй һүнинүүд, мүнөөхил һанаа үнөөн, нёлбоһон. Эжымни даа, албатамниш даа!

Юртэмсын агууехэ Хуули гээшэ уршөөл гэжэ мэдэдэггүй. Бидэнэр бэеэ хүсэнэбди. Ши үтэлнэш. Бидэ һамга абанабди, үрэ хүүгэдтэй болонобди. О-о ямар ехэ баяр гээшэб даа! Дахяад лэ ши үе мүсынгөө шархирһыешье мартажархёод аахилан, уухилан, амяа бүтэн ябажа шашхаһан нюлсагархан амитадые бөөмэйлжэ, хадагалжа ороноош.

— Эжы, һуурииень һэлгэжэрхёоройгтыл даа. Тэндэ һүн байха, —гээд бэри хүбүүн хоёршни кино нааданда ябашаха. Залуунууд ха юм даа. Шамда юум даа, өөрынгөө наһые эдэлээ ха юмши. Дулаан гэр соогоо ашанараа харууһалаад, сайханаа һоросогоогоод лэ һуугыш даа. Хүбүүншни эрдэм номтой, зон нүхэдтөө хүндэтэй; бэришнишье номгон һайн зантай... Ашанарынь гэжэ... Яатараа иигэжэ эсэгэеэ дуурядаг юм бэ! Шолмохонуудай үргэ аманиинь шомбойлдоод, энеэлдэхэнь, гүйхэ харайха гээшэнь!

Унтахаяа хэбтэнэш. Үе мүсэшни шархираад, үргэһэ нойршни хүрэжэ үгэхэгүй даа. Элдэбын юумэн тухай бодохош. Залуу наһаяа, түрүүшынгээ түрые, эшэмхэйхэн, дүй дүршэлгүй бэри ябаһанаа һанахаш. Тиин хамаг наһаншни нюдэнэйш урда холын холоһоо тамаран гаража ерэхэл. Дайн. Гансаардалга. Хүхөөр үхибүүн. Залуу наһан. Нёлбоһон. Ажал, ажал, ажал. Хүлеэлгэн... Теэд, нүхэршни бусажа ерээгүй. Хүлеэгээш, хүлеэгээш. Мүнөөшье болотор хүлеэһэн лэ зандааш, магад... Олон хүнүүд гарыеш эреэ. Ши арсадаг байгааш. Теэд... теэд, үдэшэ бүхэндэ инаг нүхэрөө һанадаг бэлэйш даа. Эхэтэйгээ байһан үхибүүд үншэрдэггүй ха юм даа. Хүбүүншни тулиха ядарха гээшые мэдэнгүй ургаа. Болоо, болоол даа. Гэбэшье ши өөрөө үншэрөө һэнши. Хэндэшьеб эрхэлхэ, хасараараа шэрүүн уралыень үрэхэ, тэбэрихэ, таалаха дураншни хүрэдэг һэн даа. Залуу байгааш. Залуу... шье ши бэеэ баридаг, нүхэр... леэдэг, үншэрһэн дураяа ган... бүүндээ үгэдэг бэлэйш даа...

Саг гээшэ мэдэгдэнгүйгөө... үнгэршэдэг юм байна даа. М... Эндэ тэндэшни хадхана, үе... ни тэсэшэгүйгөөр шархирна... шаандаородог һаа даа, һайн... гаа. Теэд ашанартайшни хан... гээшэб? Хүбүүн бэри х... ажалдаа... Хэбтэнэш, хэбтэна... жээ һэлгэнэш, теэд үргэһэнш... рэхэ юм бэшэ даа.

Сэлеэтэй сонхоор үүрэй ш... гэрэл һиимын ороно. Ү-ү, ... раалшаба ха юм даа! Байза, ... болоол даа. Ай-ёо-ёх-даа... шанаха сагни дүтэлөө. Ашана... роо «уһалжархёод» хэбтээг... бээ?...

— Хүүгэд, бодогты! А... гээгдэхэтнай,— гэжэ эхэ үт... хүбүүн бэри хоёроо һэреэнэ. ... рынь үни һэришэнхэй, өөл... хэлэн дээрэ шологонолдон ... Гэр соо дулаан. Сай бэлэн, стол дээрэ уурал һабһан ш... нана...

Саг хойшоо ходоржол бай... Нэгэтэл үглөөгүүр «хүүгэд, ... ты» гэдэг хүмнэйшье байха... гансал «будильник» часы ж... маниие һэреэхэл даа... Яхаб... үйлагдаад баригдаад, мартаг... бээ. Мартагдаха... Тэрэ мани... тадаг байгаа гү? Үгы даа, үг... рин бидэл мартадаг байгааб...

Нойргүй һүнинүүдэйнгээ ... һанаа үнөөн боложо, хайран ... залуу наһанайнгаа түлөө, ... муулуулһанаймнай түлөө... ... най, бултанай түлөө, эхэнүүд... най мүнхэ дуран, ажабайда... рэл, найрамдал — хүлисыт д... гэдээ.

Бидэнэр, хүүгэдшни, замб... нюусые таанабди, саг жэл... агшаанабди, холые харанабди... түрые хүтэлнэбди... Теэд ша... гансахан шамайгаа «мартана...

Энээнэйшье түлөө хүли... хүлисөөрэйт!

Үетэн нүхэдни, залуу га... нэр! Хэрүүл шууяагүйгөөр,... нюдөөр дэлхэйе шэртэн, эхы... хөөр бэе бэеэ дурлалсан ... даа!

Арюун сэдьхэл, зол жаргал... сэл мандаг лэ!

Нэгэхэншье дахин һаа, ... үгэһэн баярай түлөө манда ... ри, зуу дахин үлүүгээр түлэд... аалта, эхэнүүд?

Энээнэйшье түлөө хүлис... Эхэнүүд, танда мүнхэ нэра...

Чш-ш! Ааляар, ааляар, ... Юумэ бү түергыт, аяга табаг ... гиргыт. Ааляар, ааляар гэнэ... далайн саагуурхин! Энэ зэра... хэ хаха зурама хүгжэмөө ... лыт, түмэр түжээ наяруулха... дыт гэжэ би бүхы эхэнүүдэй... хэлэнэб. Үгы, захирнаб! ... үгэ дуулахагүй үрэ бэе гэ... юм аал? Мүн таанадшье дуу... шэ гүт, дуулаха бэшэ гүт?! ...

Чш-ш! Эхэ амаржа байна...

Даша-Дабаа МУН...

ХИЛЫН САДАНАҺАА

Индиин парламентда Б. Гуптын хэһэн мэдүүлгэ

ДЕЛИ, декабриин 19. (ТАСС). Индиин Коммунис партиин Центральна Секретариадай гэшүүн Бхупеш Гупта парламентда үгэ хэлэжэ, коммунистнууд-парламентын депутадуудай тушаагдажа, сүүдгүйгөөр, мүшхэбэригүйгөөр түрмэдэ һуулгагдажа байһан тухайнь гайхаһан, шанаһан тухайгаа мэдүүлбэ. Эдэ тушаалганууд хадаа Индидэхи гол опозицида сэхэ добтолһон, парламентда харша ябадал болоно гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Парламентын депутадууд — Индиин компартиин гэшүүдһээ гадна, штадуудай хуули гаргалгын суглаануудай гэшүүд— 40 коммунистнууд болон нютагай советүүдэй 12 гэшүүд тушаагдаад байна гэжэ Бхупеш Гупта нэмэн хэлэбэ.

КПИ-гэй Центральна Гүйсэдхэхэ Комитет энээн тушаа правительствада мэдүүлгэ хэжэ, тушаагдагшадые сүлөөлхэ гэһэн эрилтэ табиһан юм.

Хүдөө тосхонуудаар гэрэл сасарба

ВАРШАВА, декабриин 19. (ТАСС). 1962 ондо Польшын 2180 хүдөө тосхонуудаар электрын гэрэл нособо. Энэ жэлдэ орон доторхи 88 мянган үрхэтэ таряашадай ажахы болон 500 шахуу гүрэнэй хүдөө ажахынууд зайн галаар хангагдаба. Польшын хүдөө ажахые зайн галаар хангаха түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэбэ гэжэ ПАП агентство мэдээсэнэ.

КНР-эй МИД-эй шэнэ уридшалан һануулга

ПЕКИН, декабриин 19. (ТАСС). Мүнөөдэр Америкын сэрэгэй корабль Лэйчжоу хахад аралһаа урагша (Гуандун провинци) байһан КНР-эй харьяата уһан хилые дабан оробо. Америкын сэрэгэй кораблиин энэ харша ябуулга хэһэнтэй дашарамдуулан КНР-эй гадаадын хэрэгэй министерствын түлөөлэгшэ шанга уридшалан һануулга хэхэ түлөөлэлгэ абаба гэжэ Синьхуа агентство мэдээсэнэ.

Н. С. Хрущевой элидхэл Англида хэблэгдэн гарахань

ЛОНДОН, декабриин 19. (ТАСС). Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ хэһэн элидхэлынь «Дейли экспресс» газетэ бүхыдэнь хэблэжэ гаргахань. Мүнөөдэр энэ газетэ элидхэлэй түрүүшын хоёр бүлэгые: «Манай зорилго—эб найрамдал, байгуулхы ажал, коммунизм», «Карибска далай шадарай хатуу шанга байдалые зайсуулга—эб найрамдалай политикын ехэ илалта» гэһэн гаршагтайгаар хэблэн гаргаба. Элидхэлэй удаадахи бүлэгүүдынь үглөөдэр хэблэгдэхэ гэжэ «Дейли экспресс» мэдээсэнэ.

Хойто оронуудай коммунис партинуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөн

СТОКГОЛЬМ, декабриин 18. (ТАСС). Декабриин 15—16-да Стокгольмдо Даниин, Финляндиин, Норвегиин, Швециин коммунис партинуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөн болобо. Энэ зүблөөн уласхоорондын мүнөөнэй байдалда, түрүүшын ээлжээндэ эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэл хэхын удха шанартай байһанда гол анхаралаа хандуулаа гэжэ мүнөөдэр «Ню Даг» газетэдэ толилһон тэрэ зүблөөнэй коммюнике соо хэлэгдэнэ. Эб найрамдалай хүсэнүүдые нэгэдүүлжэ, мүнөө үедэ дайе болиулжа болохо гэжэ эдэ партинууд этигэнги байна. Карибска далай шадарай хатуу шанга байдалые шиидхэлгэ энээнэй гэршэ мүн болоно. Тэрэ хэрэгые амгаланаар шиидхэһэн ябадал хадаа тэндэ эблэрэл болохоһоо гадна, амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха гол ёһоной болон Кубын эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанги байдалай илалта мүн болоно. Хойто ороной коммунис партинууд тэрэ хатуу шанга байдалые шиидхэхын түлөө Советскэ Союзай абаһан хэмжээнүүдые гүйсэд дэмжэнэ.

Сенегалда шэнэ тушаалганууд болобо

ЛОНДОН, декабриин 19. (ТАСС). Сенегал республикын премьер-министр байһан Мамаду Диа үсэгэлдэр һүни гэртээ хаалгажа хонобо. Экономическа хүгжэлтын министр байһан Ибрагим Сарр, транспортын болон коммуникациин министр байһан Жозеф Мбайе болон премьер-министрэй канцеляриин начальник байһан Асан Диоп мүн тушаагдаба.

Мамаду Диагай тала баригшад: урдань финансын министр байһан Бальдиодио Ндиайе, үсэгэлдэр генерал нэрэ зэргэеэ хаһуулһан зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабай начальник Амаду Фаль гэгшэдые полици бэдэржэ байна гэжэ рейтер агентствын корреспондент Дакарһаа мэдээсэнэ.

Пролетариадай ажабайдалда тон ехэ удха шанартай үйлэ хэрэгүүд

ГАВАНА, декабриин 19. (ТАСС). ОРО-гой национальна хүтэлбэриин гэшүүн, «Нотисиас де Ой» газетын директор Блас Рока гэгшэ ГДР, Болгари, Чехословаки, Венгри, Итали ошожо ерэһэнэйнгээ һүүлээр Венгриин, Болгариин, Чехословакиин, Италиин компартинуудай съезднүүд дээрэ Кубын нэгэдэмэл революционно организацинуудай түлөөлэгшэ боложо байлсаһан тухайгаа журналистнуудта хөөрэжэ үгэбэ. Гайхамшагта съезднүүд болоо даа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Эдэ съезднүүд хадаа пролетариадай ажабайдалда үнэхөөрөө тон ехэ удха шанартай үйлэ хэрэгүүд мүн болоно. Съезднүүд дээрэ тэдэ оронуудай эгээн шухала асуудалнууд болон социалис байгуултые түргэдхэхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Тусхайлхада, Венгриин коммунистнуудай съезд намда ехэ һургаалтай байгаа гэжэ Блас Рока хэлэбэ.

Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 19. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблей үсэгэлдэр үдэрэйнгөө заседани дээрэ буу зэбсэг хуряаһанай һүүлдэ гаража үгэһэн мүнгэ зөөриие амгалан байдалай хэрэгсэлдэ оруулха тухай Советскэ Союзай болон США-гай хамтын декларациин проектые нэгэн дуугаар баталан абаба.

Бразилиһаа Чили ошобо

РИО-де-ЖАНЕЙРЭ, декабриин 19. (ТАСС). Олимпийскэ нааданда хабаадалсаха кандидат болохо СССР-эй футболистнуудай шэлэгдэмэл команда үсэгэлдэр Бразилиһаа Чили ниидэжэ ошобо. Тэдэнэр Чилиин футболистнуудтай гурбан наада үнгэргэхэ юм. Декабриин 19-дэ Сант-Яго городто католическа университедэй командатай эгээ түрүүшээр уулзаха юм. Энэ командада дэлхэйн һүүлшын чемпионадта хабаадалсаһан Чилиин шэлэгдэмэл командын долоон хүн оролсоно.

КОНГО. Леопольдвильда нацинуудай ордоной (республикын парламентын) дэргэдэ олон хүнүүдэй хабаадалгатай жагсаал болобо. Хархис этэгээдүүдэй арад зондо, конституцида харша аашануудые болюулагты гэһэн эрилтэтэй лозунгнуудые барижа, тэдэнэр парламентда ерэһэн байна.

Гизенгые болон бусад хуули жа байһан патриодуудые сүлөөдэ табиба. Зураг дээрэ: жагсаалдагай үүдэндэ байна. бусаар тушаагдаһан, түрмэдэ һуугаргагты гэһэн эрилтэ тэдэнэр тахабаадагшад парламентын хашаа-

ТАСС-ай фотохронико.

Хүндын ёһоной амаралта

Хэлхеэ холбооной Буряадай управлениин хүдэлмэрилэгшэд управлениингээ главна бухгалтер Чёрепан Баронович Прокопьевые хүндын ёһоной амаралтада—пенсидэ үдэшэбэ. Тэрэ хадаа 25 жэл үлүүтэй саг соо эндэ хүдэлөө. Энэ үе соогоо эрхим хүдэлмэриингөө түлөө РСФСР-эй хэлхеэ холбооной министерствын болон управлениингээ зүгһөө хэдэн арбаад баясхаланда хүртэһэн, республикынгаа Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота хоёр дахин абаһан, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор, мүн медаляаршье шагнагдаһан байна. Тэрэшэлэн «Социалис мүрысөөндэ шалгарагша» гэһэн тэмдэгтэй.

Олон жэлдэ оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилһэн габьяаень үндэрөөр сэгнэжэ, управлениин хүдэлмэрилэгшэд тэрэниие пенсидэ үдэшэхэдөө ута наһа, удаан жаргал юрөөбэ.

Н. Хазагаев.

Бэрхэ гурбан шалгар...

Буряадай хүдөө ажахын институдай хоёрдохи разрядай 16 шатаршад 1-дэхи разряд абахын түлөө мүрысэн наадаба. Һүүлшын арбан табадахи парти угаа һонирхолтой байба. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхи һууриин түлөө ветеринарна факультедэй студентнэр В. Тонтоев, Б. Тонтоев, зоотехническэ факультедэй IV курсын студент В. Доржиев гэгшэд нэгэдэхи һуури буляалдаба. В. Тонтоев, В. Доржиевтай дахадаа хүрэһөөр һулаар... жо эхилээ. Тиин Дор... хэдэн орёо бэрхэ ябада... дые хэжэ нүгөөдэеэ ту... руулаа. Нааданай дүшэ... бадахи ябадалда Тонтоев... бүүгээ алдаад, һүүлээрн... руу ябадал хэжэ, нэгэ б... алдажархёо. Саашаа ... баригүйхэн байдалтай б... доо шүүгдээб гэжэ мэд... Тиигэжэ Доржиев 12½ ... той боложо, түрүү һуур... лээд, нэгэдэхи разрядай н... дүүргэбэ. В. Тонтоев Б... тоев хоёр гурбан часай ... шада наадажа, партияа т... гээр дүүргэбэ. Абажа ... моор 15 очкоһоо 12 очкот... лоһон эдэнэр хоёрдохи, г... дахи һуури хубаалдажа, ... дэхи разрядай нормо д... бэд. Ветеринарна факуль... студент В. Самбуев тур... эхин дүрбэн партида ... дараалан шүүгдэһэн аа... шаа тон бэрхээр наа... һүүлшын арбан нэгэн па... бултыень шүүбэ. Ти... Самбуев 11 очко абажа, ... дыповтэй IV-дэхи V-дахи ... ринуудые хубаалдаба, ... хоёр нэгэдэхи разрядай ... модо хахад очкогоор хү... шадабагүй.

Р. Цыд...

Халаахай

Һэргээеыл, бодхооеыл дружинаяа!

Анханда Хүхэ добо, Шулуута гэжэ хоёр багашаг һууринууд ябууд ниилэжэ, мүнөө Хэжэнгэ гэжэ Хори соогоо томохон тосхонуудай нэгэниинь болоо юм гэжэ мэдээтэй. Урдань аймагай центр байһанаа мүнөө совхозой түб һуурин боложо, үнөөхил хүн зоной хүлгөөтэй, болбосон түхэлтэй, бараг янзын нютаг зангаараал гээшэ.

Зүгөөр эндэхи муу юумэнь юуб гэхэдэ, Хэжэнгэдэмнай хэмһээ хэтэрһэн зарим нэгэ хэдэн залхуу зайгуулнууд, архиншад нютагаймнай амгалан тэниглэн ажаһуудалда һаад түбэг татана, ниитын ёһо гурим эбдэнэ.

Теэд эдэ аараг ябадалтантай ганса милициин хүдэлмэрилэгшэд хэдышье хүсэлбэл, хойнонь гаража шадахань бэрхэтэй, олониитын үргэнөөр хабаадаха асуудал ха юм. Гэн гэтэр тус тосхондомнай 1962 оной мартын һүүл багаар байгуулагдаһан арадай һайн дуранай дружина түрүүшэгээр нэгэ һара тухай аргагүй һэшэгэнээд, уданшьегүй аргагүй бүхөөр нойртоо дарагдашанхай, ниитын гурим сахиха хэрэгтэ бүри хургаараашье хүрэхэеэ болишонхой.

Арадай һайн дуранай дружина нэгэ һараар байгуулагдадаг бэшэ ха юм. Тиигээд энэ тон шухала олониитын эмхиин олондо аша туһатай ажал ябуулгые һэргээхын хойноһоо Хэжэнгын совхозой партийна комитет, профсоюзай хүдэлмэришэдэй комитет, тиихэдэ сомоной зүблэлөөрхин оролдохо байгаад, амар һуужа байдагынь бүришье гайхалтай.

Д. Улзуев.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУД...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Т... **ФОНЫ РЕДАКЦИИ:** редактора—46-32, зам. редактора—3... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пропа... —24-74, сельского хозяйства и советского строительства—4... промышленности, транспорта, информации—35-14, культ... литературы и искусства—34-05, писем и рабселькоров—4... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—3... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ... Бурятской АССР.

Н00637. Зак. № 5782